

Hanne-Maarit Räisänen

Itäsuomalaisten pk-yritysten lainojen saatavuus ja vakuudet

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Syksy 2012

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma
Tekijä(t) Hanne-Maarit Räisänen	
Työn nimi Itäsuomalaisten pk-yritysten lainojen saatavuus ja vakuudet	
Vaihtoehtoiset ammattipinnot Taloushallinto ja juridiikka	Ohjaaja(t) Jaana Lappalainen Toimeksiantaja
Aika Syksy 2012	Sivumäärä ja liitteet 38+15
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia itäsuomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusta, rahoituksen saatavuutta ja pyydettyjä vakuuksia. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää vaikuttaako yrityksen ikä, koko ja toimiala lainan saatavuuteen. Opinnäytetyössä tutkitaan myös vaikuttavatko ikä, koko, toimiala ja lainan koko pyydettyihin vakuuksiin.</p> <p>Teoriaosuudessa käsitellään yrityksen rahoitusta, lainatyyppejä, lainan saatavuutta ja vakuuksia.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin kirjallisilla kyselylomakkeilla vuonna 2007. Yritysten taloustiedot on kerätty Voitto+ rekisteristä. Kyselylomakkeet lähetettiin pk-yrityksillä, jotka ovat osakeyhtiöitä ja työllistävät vähintään kaksi henkilöä. Kysely lähetettiin 3262 yritykselle. Vastauksia saatiin 621 kappaletta ja vastausprosentti oli 19.</p> <p>Tutkimustuloksista selvisi, että vuosina 2000–2005 rahoituksen saatavuus oli ollut hyvä, vain kaksi vastaaja ilmoitti, ettei ollut saanut rahoitusta. Tämä vaikutti tutkimustuloksiin niin, ettei saatu luotettavia tutkimustuloksia siitä, mitkä tekijät vaikuttavat lainan saatavuuteen. Tutkimustuloksista ilmeni, että yritykset, jotka työllistivät 1-9 henkilöä, olivat nostaneet suurempia lainoja, kuin useamman henkilön työllistävät yritykset. Lainan vakuudeksi oli pyydetty kaikkein eniten yrityskiinnitystä ja kiinteistökiinnitystä. Suurimmissa lainoissa vakuudeksi oli pyydetty kiinteistö ja jokin muu. Vanhemmilla yrityksillä yrityskiinnitys on pyydettyin vakuus.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Pk-yritys, rahoitus
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☐ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Business	Degree Programme Business Administration
Author(s) Hanne-Maarit Räisänen	
Title Loan Availability and Required Collateral of SMEs in Eastern Finland	
Optional Professional Studies Business Administration and Law	Instructor(s) Jaana Lappalainen
	Commissioned by
Date Autumn 2012	Total Number of Pages and Appendices 38+15
<p>The purpose of this thesis was to study loan availability and required collaterals of small and medium-sized enterprises in Eastern Finland. The principal aim of the research was to discover if the companies' age, size and field of business affect availability of loans. Another aim was to find how the companies' age, size, field of business and loan amount affect required collaterals.</p> <p>The theoretical part of the thesis discusses loan availability, sources of funding in SMEs and collateral.</p> <p>The data for this study was collected through a private survey in 2007 and the financial data was collected from the Voitto+ register. The questionnaires were sent to SME's, which were limited liability companies and employed at least two people. Questionnaire was sent to the 3262 companies and 621 responses were received. The response rate was 19.</p> <p>The results suggest that in 2000-2005 loan availability had been good. Only two respondents said that they had not got the loan. This affect to the study and getting reliable results about what reasons affect the availability of loan was not possible. The research indicates that companies employing 1-9 persons had bigger loans than companies with more employees. The most commonly required collateral was mortgage on the company assets and real estate mortgage. Property and something else could be asked as collateral for the largest loans. In the more established companies the most common collateral is mortgage on the company assets.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	SMEs, finance
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☐ Library of Kajaani University of Applied Sciences

ALKUSANAT

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa syksyllä 2012 ja sen aineistona on käytetty ”Itäsuomalaisten pk-yritysten menestystekijät” – tutkimuksen vastauksia.

Haluan kiittää opinnäytetyön ohjaajaa sekä läheisiäni avusta ja kannustuksesta.

Kajaanissa 12.12.2012

Hanne-Maarit Räisänen

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 YRITYKSEN RAHOITUS	2
2.1 Tulorahoitus	2
2.2 Pääomarahoitus	3
2.2.1 Oma pääoma	3
2.2.2 Vieras pääoma	4
2.3 Välirahoitus	5
2.4 Rahoituslähteiden käyttö ja Pecking order -teoria	6
2.5 Rahoittajat	7
2.6 Pankkien myöntämät lainatyypit	8
3 PANKKILAINAN SAATAVUUS JA LAINAEHDOT	9
3.2 Yritystutkimus	11
3.3 Luottoluokittelu	12
4 LAINOJEN VAKUUDET JA HINNOITTELU	14
4.1 Henkilövakuus	14
4.2 Pankkitakaus	15
4.3 Reaalivakuus	16
4.4 Kovenantit	17
4.5 Korko	18
5 AINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄT	22
6 TULOKSET	26
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	34
LÄHTEET	37
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yritykset tarvitsevat rahoitusta yrityksen perustamiseen sekä yrityksen toiminnan kehittämiseen. Yrityksen rahoitustarpeet syntyvät päivittäisten tarpeiden lisäksi esimerkiksi investoinneista. Yrityksillä on mahdollisuus saada rahoitusta monissa eri muodoissa sekä monilta eri rahoittajilta. Rahoittajia ovat mm. pankit, vakuutusyhtiöt, rahoitusyhtiöt ja erityisrahoituslaitokset. Yrittäjän tulee rahoitusta hakiessaan osata vertailla eri rahoitusmuotoja ja pystyä selvittämään näihin liittyvät riskit. Pk-yritykset ovat yrityksiä, jotka työllistävät alle 250 henkilöä ja niiden vuotuinen liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai tase on 43 miljoonaa euroa laskettuna suosituksen edellyttämällä tavalla.

Tämän opinnäytetyön aiheena on ”Itäsuomalaisten pk-yritysten lainojen saatavuus ja vakuudet. Työn tutkimusongelmana on ”Onko yrityksen iällä, koolla ja toimialalla, vaikutusta lainan saatavuuteen ja lainan vakuuksiin?” Lisäksi opinnäytetyössä tutkittiin vaikuttavatko yrityksen toimiala ja lainan koko pyydettyihin vakuuksiin. Opinnäytetyön teoriaosassa tarkastellaan yritysrahoitusta, lainan saatavuutta, lainaehtoja ja vakuuksia.

Tutkimuksen kohteena olivat itäsuomalaiset pienet ja keskisuuret osakeyhtiöt, jotka työllistivät vähintään kaksi henkilöä. Aineisto kerättiin kyselytutkimuksena vuonna 2007. Kysely lähetettiin pk-yrityksille, jotka sijaitsevat Kainuun, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan alueilla. Kysely lähetettiin 3 262 osayhtiölle, joista kyselyyn vastasi 600 yritystä. Aineisto on laaja ja siitä valittiin kysymykset, joista saatiin tietoa pk-yritysten rahoituksesta, pankkisuhteista ja lainojen ehdoista.

Tutkimuksessa yrityksiltä kysyttiin yrityksen omistusrakenteesta, rahoituksesta ja rahoituksen lähteistä vuosina 2000–2005. Tämän lisäksi yrityksiltä kysyttiin niiden innovaatiotoiminnasta, strategisesta johtamisesta ja yrityksen toimintaympäristöstä. Yritysten tilinpäätöstiedot on kerätty Voitto+ -rekisteristä. Tutkimuksessa käytettiin yritysten vuoden 2005 tietoja. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä tullaan käyttämään kvantitatiivista tutkimusmenetelmää.

2 YRITYKSEN RAHOITUS

Rahoitustarve syntyy siitä, että yritys tarvitsee rahoitusta liiketoiminnassa syntyviä menoja varten. Liiketoiminnan menot ja tulot syntyvät eriaikaisesti, ja liiketoiminnan menot tulee pystyä rahoittamaan jo ennen tulojen syntymistä. Tulojen ja menojen välille syntyvä aikaväli vaikuttaa rahoitustarpeen määrään. Normaaliin liiketoimintaan kuuluvien rahoitustarpeiden lisäksi, rahoitustarpeita voi syntyä myös investoinneista, käyttöpääomasta, kannattamattomasta toiminnasta, ostovelkojen ja rästierien hoidosta sekä erilaisista ennakoimattomista tilanteista. Yrityksen investointi- ja rahoituskysymykset kulkevat käsi kädessä. (Sutinen & Viklund 2005, 95-96; Knüpfer & Puttonen 2007, 15.)

Rahoitussuunnittelu voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen: miten investoidaan, kuinka investoinnit rahoitetaan ja kuinka päivittäinen rahoitushuolto hoidetaan. Rahoituksen suunnittelussa käytetään työkaluina erilaisia budjetteja. Rahoitus voidaan budjetoida eri aikaväleille riippuen yrityksen koosta, tyypistä ja toiminnasta. Rahoituksen suunnittelua hankaloittaa se, että tulojen tarkka arviointi on mahdotonta. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 16; Sutinen & Viklund, 2005, 96-97.)

Yritysjohdon tulee vertailla investointikohteita erilaisilla investointilaskentamenetelmillä. Investointien tulisi tuottaa enemmän, kuin niiden rahoittamisesta aiheutuu kustannuksia. Investointeja rahoitetaan omalla pääomalla ja tämän lisäksi pyritään hankkimaan pankista tai suoraan markkinoilta sijoittajilta vieraan pääoman ehtoista pääomaa. Pitkän aikavälin rahoitussuunnitelman lisäksi yritysjohdon tulee löytää ratkaisut myös lyhyen aikavälin likviditeetin hallintaan. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 17-18.)

2.1 Tulorahoitus

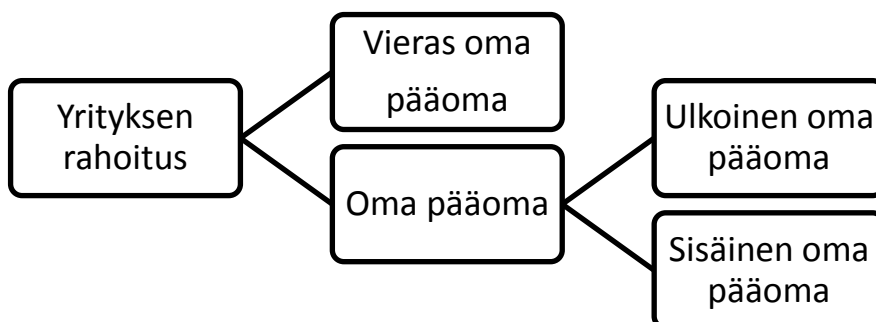
Tulorahoitus on yrityksen liiketoiminnasta aikaansaamaa rahaa. Tulorahoitus on siis päivittäisiä tuloja, josta katetaan investoinnit sekä lainojen lyhennykset. Tulorahoituksen hyvä taso kertoo yrityksen kannattavuudesta. Tulorahoitus on käytännössä merkittävin ja suosituin rahoituslähde suomalaisissa yrityksissä. Sen käyttöönotto rahoituslähteenä vapauttaa yrityksen ulkopuolisten rahoittajien valvonnalta. (Sutinen & Viklund 2005, 98; Laukkanen 2007, 329.)

2.2 Pääomarahoitus

Pääomarahoitus jaotellaan tavallisesti omaan ja vieraaseen pääomaan. Oma pääoma voi olla sijoitettua omaa pääomaa tai yrityksen sisäistä rahoitusta. Vahva pääomarakenne on tärkeää epävakoina aikoina, koska tämän avulla yritys pystyy suojautumaan takaiskuja, kysynnän laskua ja huonoja aikoja vastaan. Oman pääoman merkitys kasvaa myös vierasta pääomaa hankittaessa. Luotonantajat tarkastelevat yrityksen oman ja vieraan pääoman suhdetta. Tämän avulla luotonantajat seuraavat kestäkö yrityksen pääomarakenne lisävelkaantumisen. (Leppiniemi 2009, 71; Sutinen & Viklund 2005, 99.)

2.2.1 Oma pääoma

Oman pääoman ehtoista rahoitusta voidaan pääasiallisesti saada, joko suoraan omistajilta tai pääomamarkkinoiden kautta. Osakeyhtiössä osakkeenomistajat sijoittavat varoja yhtiöön osakepääomana sekä tekevät suorituksia vapaan oman pääoman rahastoon. Juridisesti katsottuna yritykseen rahaa oman pääoman ehdoin sijoittaneiden voidaan katsoa olevan yrityksen omistajia. Yrityksen sisäinen rahoitus kertyy tulorahoituksesta ja hallussapitovoitoista. (Leppiniemi 2009, 71.)

Kuvio 1. Oman pääoman muodostuminen (Leppiniemi 2009, 74.)

Venture Capital- eli riskisijoitustoiminta on myös oman pääoman muodossa tapahtuvaa riskipitoista sijoitustoimintaa pk-yrityksiin. Riskisijoittaja pyrkii kasvattamaan kohdeyrityksensä arvoa yleensä niin, että yhtiön vastuuhenkilö osallistuu osakkuusyrityksen työskentelyyn. Yksityistä pääomasijoittajaa kutsutaan business-enkeliksi. Riskisijoittaja etsii ensin sijoituskohteen ja valitsee sen. Seuraavaksi hän on mukana yrityksen kehittämisessä, jolloin hän mahdollisesti osallistuu hallitustyöskentelyyn ja strategiseen johtamiseen. Lopuksi riskisijoittaja irtautuu yrityksestä. (Sutinen & Viklund 2005, 100-101.)

Bootstrap-rahoitus on yleensä alkavien yritysten luova keino selviytyä liiketoiminnassa mahdollisimman vähin resurssein ja selvitä ilman perinteistä ulkoista rahoitusta. Bootstrap-rahoitusta syntyy esimerkiksi kun yrittäjä myy henkilökohtaisen omaisuuden tai velkaantuu henkilökohtaisesti myynnin kasvun rahoittamiseksi. Yrittäjä voi hankkia rahoitusta myös sukulaisilta tai asiakkailta, hyväksikäyttää leasing-rahoitusta, ulkoistaa toimintoja tai hakea julkisia yritystukia. Väliaikaisia ratkaisuja voivat olla ostovelkojen maksuaikojen pidentäminen, myyntisaamisten maksuaikojen lyhentäminen sekä se, ettei yrittäjä nosta itselleen palkkaa. Bootstrap-rahoituksessa yrittäjä kantaa itse liiketoiminnan riskit. (Laukkanen 2007, 329.)

2.2.2 Vieras pääoma

Vieras pääoma on lainarahoitusta. Se voidaan jakaa lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan. Vieraan pääoman jaottelu näihin kahteen alaryhmään tapahtuu takaisinmaksuajan mukaan. Lyhytaikaisen vieraan pääoman takaisinmaksuaika on alle vuosi. Lyhytaikaista vierasta pääomaa ovat muun muassa: ostovelat, shekkilililuotot, tuontiluotot, vientiluotot, yritystodistukset, notaarilainat ja vekselit. Pitkäaikaista vierasta pääomaa ovat muun muassa: pankin velkakirjalainat, TEL-takaisinlainaus, vakuutusyhtiöluotot, obligaatio- ja debentuurilainat, vaihtovelkakirjat ja erityisrahoituslaitosten luotot. (Sutinen & Viklund 2005, 103.)

Vieraalla pääomalla on suuri vaikutus yrityksen kannattavuuteen. Oman pääoman tuoton lisääntyminen vieraan pääoman vaikutuksesta johtaa siihen, että syntyy vieraan pääoman vipuvaikutus. Tällöin oman pääoman tuotto lisääntyy, ja koko pääoman tuotosta koron ylittävä osuus jää omalle pääomalle. Vipuvaikutus voi olla myös negatiivista, jolloin koko pääoman tuoton alittaessa korkomenot syntyy ylisuhteinen tappio. (Sutinen & Antikainen 1996, 226.)

2.3 Välirahoitus

Välirahoitus eli mezzanine financing on rahoitusta, joka sisältää sekä oman että vieraan pääoman piirteitä. Välirahoitusta ovat optiolaina, vaihtovelkakirjalaina, pääomalaina ja etuosake. Välirahoitukseksi katsotaan myös debentuurilainat ja voitto-osuuslainat. Kirjanpidossa ja verotuksessa nämä kuitenkin jaotellaan omaan ja vieraaseen pääomaan. Tällöin vaihtovelkakirjalainat, optiolainat, pääomalinat, debentuurilainat ja voitto-osuuslainat kuuluvat vieraaseen pääomaan. Äänivallattomat osakkeet ovat kuitenkin omaa pääomaa. (Knüpfer & Puttonen 2007, 39; Leppiniemi 2009, 101.)

Optiolainassa yritys laskee liikkeelle lainan, jossa sijoittaja saa velkakirjan sekä yhden tai useamman optiotodistuksen. Sijoittajalla on mahdollisuus tällä optiotodistuksella eli warrantilla ostaa yrityksen osakkeita etukäteen määrätyllä hinnalla. Optiolaina maksetaan takaisin yleensä yhdessä erässä. Vaihtovelkakirjalaina on myös yrityksen liikkeelle laskema velkakirja, jonka sijoittaja voi vaihtaa yrityksen osakkeisiin. Sijoittajan vaihtaessa velkakirjan osakkeisiin, luopuu hän korkojen ja pääoman saamisoikeudesta ja hänestä tulee yhtiön osakkeenomistaja. (Knüpfer & Puttonen 2007, 39.)

Pääomalinalle voidaan maksaa korkoa ja pääomaa takaisin, mikäli yhtiön sidotulle pääomalle jää täysi kate. Lainan pääomalle tai korolle ei anneta vakuutta, eikä lainaan liity äänioikeutta. Myös pääomalinalla on yrityksen konkurssissa huonompi asema kuin muilla lainoilla. Pääomarahoitus sopii omistusjärjestelyiden ja yrityksen kasvun rahoittamiseen sekä taserakenteen vahvistamiseen. (Kontkanen 2009, 158-159; Leppiniemi 2002, 187.)

Etuosake on äänivallaton osake, joka on määrätty aikaisemmassa osakeyhtiölaissa. Etuosakkeisiin liittyy taloudellisia etuja, toisinkuin kuin nykyisen osakeyhtiölain äänivallattomiin osakkeisiin. Äänivallattomiin osakkeisiin liittyy erityisiä suojakeinoja, jotka tosin voidaan poistaa yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Esimerkiksi äänivallattomalle osakkeelle kuuluva osinko tulee maksaa kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, muutoin osakkeella on äänioikeus kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä osakkeisiin voidaan liittää ehto, että osakkeet voidaan muuttaa esimerkiksi äänivallan tai osingon tuottaviksi. (Leppiniemi 2009, 104.)

Debentuurilainat ovat joukkovelkakirjalainoja, joita voidaan käyttää riskirahoituksena parantamaan yrityksen toimintaedellytyksiä. Lainan liikkeellelaskija tai samaan konserniin kuuluva yritys ei saa antaa vakuutta lainan takaisin maksamisesta. Debentuurilainan asema yrityksen konkurssissa on huonompi kuin muiden lainojen. Voitto-osuuslainan ehdot on sidottu yrityksen tulokseen. Rahoittaja saa siis tuottoa sijoitukselleen yrityksen tuloksen mukaan. (Leppiniemi 2009, 102; Sutinen & Viklund 2005, 118.)

2.4 Rahoituslähteiden käyttö ja Pecking order -teoria

Pecking order –teorian mukaan, yritykset suosivat enemmän sisäistä rahoitus investointien rahoituksessa, kuin ulkoista rahoitusta. Teoria selittää, miksi kannattavat yritykset pyrkivät käyttämään ulkoista rahoitusta vähemmän kuin taloudellisesti huonommassa asemassa olevat yritykset. Yritykset, joilla tulorahoitusta on vähemmän, tarvitsevat kannattavaa yritystä useammin ulkoista rahoitusta. Yritykset pyrkivät ensin käyttämään edullisinta rahoitusta eli tulorahoitusta ja vasta tämän jälkeen valitsevat ulkoisen rahoituksen. (Brealey & Myers 1988, 433.)

Yrityksen valitessa ulkoista rahoitusta, se valitsee turvallisimman vaihtoehdon ensimmäiseksi. Näin ollen yritys valitsee ensimmäisenä velkarahoituksen ja vasta tämän jälkeen mahdollisesti käyttää välirahoitusta, kuten vaihtovelkakirjoja. Teorian mukaan yritykset turvautuvat viimeisenä rahoituslähteenä omaan pääomaan. Pecking order tuo esille myös taloudellisia motiiveja, koska sisäisen rahoituksen käyttö ei aiheuta erillisiä kustannuksia yritykselle. (Brealey & Myers 1988, 433-434.)

Tulorahoituksen suosio perustuu siihen, ettei siitä aiheudu liikkeellelaskukustannuksia. Osakepääoman hankkimisesta aiheutuvat kustannukset ovat paljon korkeammat, kuin vieraan pääoman hankkimisesta aiheutuvat kustannukset. Tulorahoituksen käyttäminen investointien rahoituksessa ei myöskään vähennä osakkeenomistajien vaikutusmahdollisuuksia. Osakkeenomistajat voivat kokea osakeannin kielteisesti, koska osakeantiin voisi osallistua sellaisia osapuolia, jotka eivät ole toivottuja. Tulorahoituksen käyttö on myös suosittua, koska sen käyttämisestä ei tarvitse perustella rahoitusmarkkinoille. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 149-152.)

Tulorahoitus on kuitenkin luonteeltaan epävarma rahoituslähde, koska huonoina vuosina tulorahoitusta ei jää yrityksen käyttöön. Näin käy erityisesti silloin, kun yritys on sitoutunut vakaaseen osinkovirtaan omistajille. Tulorahoituksen käyttö saattaa myös johtaa tehottomiin investointeihin. Osakeantien avulla hankittu pääoma vaikuttaisi siihen, että yritysjohto joutuisi kriittisen tarkastelun alaiseksi ja näin vältettäisiin tehottomat investoinnit. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 152-153.)

2.5 Rahoittajat

Yritysten yleisempiä rahoittajia ovat pankit ja vakuutusyhtiöt. Pankkilainat ovat yksityisiä lainoja ja niiden saatavuus ja ehdot määräytyvät monesti neuvottelujen pohjalta. Vakuutusyhtiöt myöntävät yrityksille sijoituslainaa ja tämän lisäksi yrityksillä on mahdollisuus suorittamisensa eläkevakuutusmaksujen takaisinlainaamiseen. Valtion ja kuntien erityisrahoituslaitosten, kuten Finnvera Oyj:n ja TEKES:n, merkitys on suuri pienten ja aloittavien yritysten rahoituksessa. Yleensä Finnvera toimii osarahoittajana yhdessä muiden rahoittajien kanssa. Finnvera:n tarjoamia rahoitusmuotoja ovat lainat, takaukset sekä viennin rahoitus Suomen Vienti-
luotto Oy:n kautta. (Sutinen & Viklund 2005, 116; Niskanen & Niskanen 2007, 28-29; Laukkanen 2007, 338.)

Rahoitusyhtiöt ovat pankkikonserneihin kuuluvia erillisiä yrityksiä, jotka tarjoavat erilaisia rahoitusinstrumentteja kuin pankit. Rahoitusyhtiöiden tarjoamat rahoitustuotteet on tarkoitettu lähinnä yrityksille ja yrittäjille. Yleisimmät rahoitusyhtiöiden tarjoamat rahoitusmuodot ovat leasing- ja factoringrahoitus. Leasing-rahoituksessa rahoitusyhtiö ostaa tarvittavan koneen tai laitteen jälleenmyyjältä ja vuokraa sen asiakkaalleen. Rahoitusyhtiö siis omistaa kohteen ja silloin kohde toimii rahoituksen vakuutena. Factoring-rahoitus on luottomuoto, jota annetaan myyntisaamisia vastaan, tiettyyn luottolimiittiin saakka. Se vapauttaa myyntisaamiisiin sitoutuneen pääoman muuhun käyttöön. Factoring-rahoitukseen ei tarvitse vakuuttaa, koska myyntisaatavat toimivat panttina. (Sutinen & Viklund 2005, 111-112; Anderson 2000, 131.)

2.6 Pankkien myöntämät lainatyypit

Yrityksille myönnettävät luotot ovat yleensä euromääräisiä velkakirjalainoja. Nämä velkakirjalainat sopivat erityisesti investointien ja pitkäaikaisten käyttöpääomatarpeiden rahoittamiseen. Velkakirjalainojen ehtojen, laina-ajan, takaisinmaksusuunnitelman, korkosidonnaisuuden ja vakuuksien lisäksi, luotonantaja voi edellyttää luottoihin erityisehtoja. Valuuttaluottoja käytetään yleensä silloin, kun kaikki tai osa yrityksen kassavirroista on muussa valuutassa kuin eurossa. Valuuttaluotot voivat olla joko pitkäaikaista tai lyhytaikaista vierasta pääomaa. (Kontkanen 2009, 156-157.)

Rahoituslimiitti on yleensä lyhytaikaista luottoa, jota yritys voi nostaa ilman erillistä luottopäätöstä. Limiitti on uudelleen käytettävissä, kun eräänntyneet luotot on maksettu takaisin. Rahoituslimiittiä voidaan käyttää myös likviditeetin turvaamiseen. Luotollisesta tilistä puhutaan taas, kun päivittäiseen kassanhallintaan tarkoitettuun tiliin liitetään luotto. Luotollista tiliä voidaan käyttää käyttöpääoman rahoittamiseen ja kassanvaihteluiden tasaamiseen. (Kontkanen 2009, 157-158.)

Syndikoitu luotto on useamman rahoittajan yhdessä myöntämä luotto, joka tehdään yhden luottosopimuksen alle. Pankit voivat näin jakaa riskiä keskenään. Syndikoitu luotto sopii suurempiin rahoitustarpeisiin, esimerkiksi investointeihin, yritysostojen ja käyttöpääoman rahoittamiseen. Vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen lisäksi yritys voi hakea pääomarahoitusta. Pääomarahoitus sopii omistusjärjestelyiden ja yrityksen kasvun rahoittamiseen sekä tasarakenteen vahvistamiseen. (Kontkanen 2009, 158-159.)

Yritystodistuksilla yritykset hankkivat lyhytaikaista rahoitusta. Yritys sopii rahalaitosten kanssa yritystodistusohjelmasta, joiden kautta rahoitusta hankitaan. Yritystodistusten maturiteetti keskittyy yleensä 1-3 kuukauden pituisiin jälkimarkkinakelpoisiin velkakirjoihin. Yritystodistusohjelmille voidaan hankkia riskiluokitus, mutta yleensä suomalaisille yritykselle tätä ei haeta. (Kontkanen 2009, 46.)

3 PANKKILAINAN SAATAVUUS JA LAINAEHDOT

Lainan saatavuudella tarkoitetaan sitä, että onko yrityksen ollut mahdollista nostaa lainoja luottomarkkinoilta. Yrityksen tulee täyttää taloudelliset edellytykset lainan saamiseksi. Tämän lisäksi lainojen saatavuutta ja lainaehtoja säätelee yrityksen tapa hoitaa pankkisuhteet sekä pankkien keskinäinen kilpailu. Erialaisten tutkimustulosten perusteella voidaan katsoa, että pitkäaikaisella ja vakiintuneella pankkisuhteella on hyötyä lainan saamisessa. Etenkin pienten ja taloudellisesti huonommassa tilanteessa olevien yritysten kannattaa välttää pankkien kilpailuttamista, sillä se saattaa heikentää lainan saamista. (Niskanen & Niskanen 2000, 296-297.)

Pankkilainojen saatavuuteen vaikuttavat tekijät

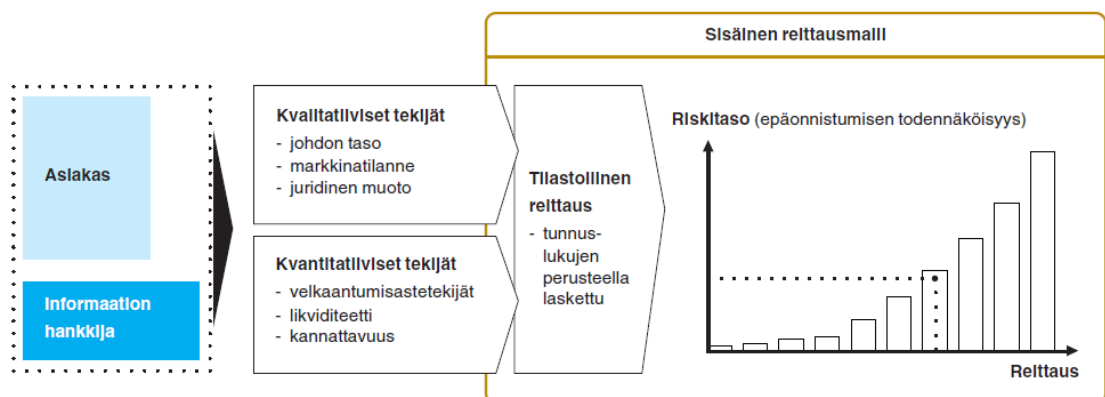
Pankkilainojen saatavuuteen vaikuttavat tekijät	
Tutkitut tekijät	Tutkimustulokset
Pankkikilpailu	Pankkikilpailu ei suoraan paranna saatavuutta. Vaikutus heijastuu ehkä kuitenkin vakuusvaatimuksien lievenemisen kautta.
Lainaaavan yrityksen harjoittama pankkien kilpailuttaminen	Kilpailuttaminen heikentää pankkilainojen saatavuutta.
Lainaaavan yrityksen koko	Yrityksen suuri koko parantaa saatavuutta
Lainaaavan yrityksen taloudellinen asema	Hyvä taloudellinen asema parantaa saatavuutta.
Lainaaavan yrityksen toimiala	Kaupan ja teollisuuden yritykset ovat muita heikommassa asemassa.

Taulukko 1. Pankkilainojen saatavuuteen vaikuttavat tekijät. (Niskanen & Niskanen 2000, 297.)

Rahoittaja on rahoituspäätöstä tehdessään kiinnostunut yrityksen toimialan yleisnäkymistä, yrityksen tulo-rahoitusennusteesta, yrityksen taloudellisesta tilanteesta, johdon ja henkilöstön osaamisesta, vakuuksista, riskeistä, liikesuhteista sekä tuotto-odotuksista. Yritystä voidaan analysoida muun muassa haastattelujen, yrityskäyntien ja vertailujen avulla. (Sutinen & Antikainen 1996, 228-229; Leppiniemi & Puttonen 2002, 268.)

Pankeilla yritysrahoituksen lähtökohtana on asiakastuntemus. Tämä tarkoittaa sitä, että rahoituspäätöksen tekemiseksi pankilla on oltava riittävästi tietoa yrityksen tilasta sekä kehityksestä. Asiakastuntemuksen avulla selvitetään yrityksen luottokelpoisuus sekä tulevaisuuden suunnitelmat. Yrityksen pitkän tähtäyksen menestys ja kannattavuus ovat yksi tärkeimmistä kriteereistä rahoituspäätöstä tehdessä. Vakuuksilla on myös suuri merkitys rahoituspäätökseen. Vakuuksia käytetään pienentämään rahoitukseen liittyviä riskejä. (Kontkanen 2009, 145.)

Yrityksellä on rahoitusneuvottelussa mahdollisuus vaikuttaa rahoittajan tekemään rahoituspäätökseen, lainan saatavuuteen ja hintaan. Yrityksen neuvotteluvoimaan voivat vaikuttaa esimerkiksi yrityksen koko, lainan merkitys rahoittajalle, rahoitettavan projektin luonne ja liitännäisvaikutukset. Lainaneuvottelun onnistumisen takaamiseksi yrityksellä tulisi olla hyvin hoidettu liiketoiminta sekä käytössään riittävästi tietoa erilaisista vaihtoehdoista investointien rahoittamiseen, käyttöpääoman järjestämisestä, maksuliikenteen hoidosta sekä käsitys rahan hinnasta. (Leppiniemi 2009, 136-137; Jauhiainen, Puttonen, Rekonen, Sjöstedt, Takalo, Tammenaho, Toivonen & Varis 1997, 64.)

Ulkoiset rahoitustietojen kerääjät, vain joidenkin pankkien käytännöt

Kuvio 2. Sisäinen reittausmalli. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2006, 17.)

Luottojen hinnoittelu perustuu yrityksen liiketaloudelliseen tilanteeseen, tulevaisuuden näkymiin, tarjottuihin vakuuksiin sekä asiakassuhteen kokonaiskannattavuuteen pankille. Lainan hinta muodostuu osittain siis yrityksen tuottaman katteen perusteella. Myös yrityksen omistusrakenteen on havaittu vaikuttavan rahoituksen saatavuuteen. Pankkilainojen kokonaishinta muodostuu korosta, luoton nostosta sekä lainan hoitoon liittyvistä maksuista ja palkkioista. Korko taas muodostuu viitekoroista ja marginaalista. (Kontkanen 2009, 101; Laukkanen 2007, 336; Leppiniemi 2002, 64.)

Uusien aloittavien yritysten voi olla hankalaa saada rahoitusta korkean riskin ja riittämättömien vakuuksien vuoksi. Yleensä vakiinnuttaneille pk-yrityksille rahoitusta on saatavilla tarpeiden mukaisesti ja lainan hinta on sopiva. (Valtiovarainministeriö 2009, 34.)

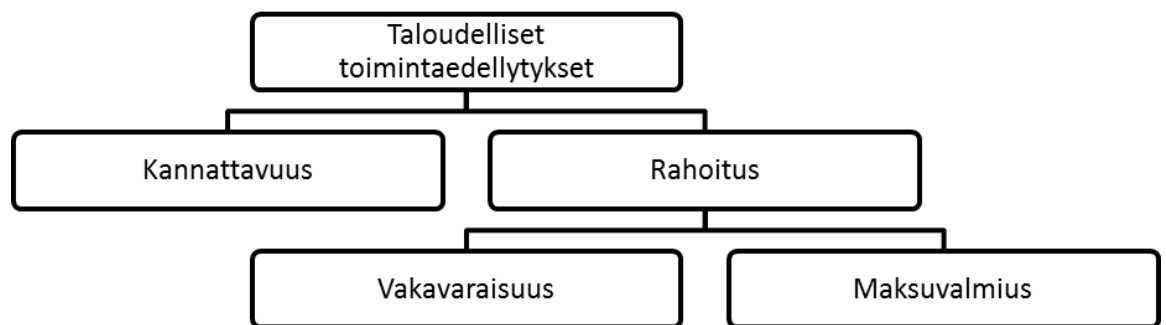
3.2 Yritystutkimus

Yritystutkimuksen avulla pankki tuottaa itselleen tietoa yritysasiakkaistaan. Yritystutkimuksen tavoitteena ovat perustelut ja nopeat rahoituspäätökset. Tiedon tuotanto jakaantuu kahteen pääryhmään: yritystutkimuksiin ja tilinpäätösanalyysiin. Yritystutkimuksia voivat olla esimerkiksi hanketutkimukset eli kertaluonteiset selvitykset. Tilinpäätösanalyysien avulla taas toteutetaan jatkuvaa ja säännöllistä yritysseuranta. (Kontkanen 2009, 146-147.)

Yritystutkimuksia tehdään tarvittaessa, mikäli yrityksen tilasta tai toimintaedellytyksistä ei ole riittävästi tietoa. Yrityksen kokonaiskuvan saamiseksi yritystutkimus voidaan tehdä esimerkiksi seuraavista syistä: suurehko investointi yrityksen resursseihin nähden, yrityskaupan rahoitus, huono kannattavuuskehitys, asiakashankintaselvitys tai yrityksen oma pyyntö. Tutkimuksessa käytetään apuna tilinpäätöstä ja siitä laadittua analyysiä, jonka avulla voidaan selvittää yrityksen toteutunut kehitys ja kehitykseen vaikuttaneet tekijät. Yrityksen kehitysnäkymiä arvioitaessa on hankittava tietoa yrityksen asemasta markkinoilla ja tämän lisäksi on selvitettävä, mitkä ovat kysyntänäkymät, suhdannevaihe ja kilpailutilanne. Yritystutkimuksen tavoitteena on selvittää yrityksen tulorahoituksen riittävyys, saada kokonaiskuva yrityksestä ja sen toimintaedellytyksistä. (Kontkanen 2009, 146-147.)

Liiketaloudellista menestystä seurataan tilinpäätösanalyysin avulla. Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena on antaa tutkijalle todellinen kuva yrityksen kannattavuudesta ja taloudellista asemasta. Tästä syystä yritykseltä pyydetään vuosittain tilinpäätös liitteineen. Tilinpäätösana-

lyysistä laskettavat tunnusluvut mittaavat yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta sekä vakavaraisuutta. Käyttökateprosentti ja sijoitetun pääoman tuotto prosentti kuvaavat yrityksen kannattavuutta. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti kertoo, kuinka suuren tuoton yritys pystyy aikaansaamaan sijoitetuille varoille. Vakavaraisuutta eli vieraan ja oman pääoman suhdetta voidaan mitata omavaraisuusasteella ja velkaantumisasteella. Maksuvalmiutta kuvastaa yrityksen kyky hoitaa juoksevat maksut. (Kontkanen 2009, 148; Sutinen & Viklund 2005, 229.)

Kuvio 3. Taloudelliset toimintaedellytykset (Leppiniemi 2009, 248.)

3.3 Luottoluokittelu

Luottopäätösten tukena käytetään myös erilaisia luokitusjärjestelmiä. Luokitusjärjestelmiä voidaan käyttää luoton hakemisvaiheessa sekä myös luottoriskien jatkuvassa seurannassa. Luottoluokituksen avulla rahoittaja saa kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Luottoluokitus vaikuttaa yleensä lainan hintaan, mitä parempi luottoluokitus sitä edullisempi laina. Luottoluokitus määritellään kirjainasteikolla AAA-C, jossa AAA on paras ja C heikoin. (Leppiniemi & Lounasmeri 2012.)

Rating	
Erinomainen	AAA
Hyvä+	AA+
Hyvä	AA
Tyydyttävä+	A+
Tyydyttävä	A
Välttävä	B
Heikko	C

Taulukko 2. Luottoluokittelu (Asiakastieto.)

4 LAINOJEN VAKUUDET JA HINNOITTELU

Luotonantaja tarvitsee vakuuden antamalleen lainalleen sen varalle, ettei maksusuunnitelma toteudukaan. Vakuus annetaan siis luoton maksun varmistamiseksi. Pankit lainaavat rahaa yleensä ns. turvaavilla vakuuksilla, jotka voidaan realisoida laina-aikana. Turvaavalta vakuudelta edellytetään marginaalia, joka jättää vakuuden käyvän arvon ja sitä pienemmän luoton määrän väliin tarpeeksi suuren riskivaran. Vakuuden arvon alentamisen tekijöitä voivat olla esimerkiksi aikatekijä ja realisointitekijä. Vakuuden arvonmuutoksen riski kasvaa suhteessa luottoajan pituuteen. (Anderson 2000, 134; Riihimäki 1993, 65.)

Turvaavia vakuuksia ovat: kiinteistöt, käteinen, arvopaperit, takaukset ja tulevaisuuden tulot tai realisoitumattomat tulot. Kiinteistöön kuuluvat maapohja, omistajan omistamat rakennukset ja laitokset. Kiinteistön vakuusarvo on 60–80 % sen markkina-arvosta ja arvopapereiden vakuusarvo on 60–100 % niiden markkina-arvosta. (Anderson 2000, 134.)

Takauksen ollessa lainan vakuutena, vastaa takaaja sitoumuksestaan koko omaisuudellaan. Takaajana toimii yleensä omistaja, jolloin kyseessä on henkilövakuus. Yritysten pankkilainojen takaajana voi olla myös Finnvera. Tulevaisuuden tuloja vastaan myönnetty laina perustuu siihen, että lainanhakija on tehnyt korkealle luokitellun yrityksen kanssa pitkäaikaisen ostosopimuksen. Tällaisissa tapauksissa takuuna ei kuitenkaan hyväksytä saamisten täyttä arvoa. (Anderson 2000, 134-135; Riihimäki 1993,56.)

Suomalaiset pk-yritykset käyttävät lainojensa vakuutena yleensä kiinteistökiinnitystä ja yrityskiinnitystä. Tämän lisäksi yritykset käyttävät lainojen vakuutena jonkin verran myös yrityksen omistajien henkilökohtaista omaisuutta. Lainarahoituksen saamiseksi on lähes välttämätöntä, että yritys pystyy tarjoamaan rahoittajalle jonkin vakuuden. (Laukkanen 2007, 336.)

4.1 Henkilövakuus

Henkilövakuutta eli takausta voidaan luonnehtia henkilöön kohdistuvaksi saamisoikeudeksi. Velallisen jättäessä maksamatta velkansa on velkojalla oikeus kohdistaa maksuvaatimus takaajaan. Takauksia on olemassa mm. omavelkainen takaus, toissijainen takaus ja pankkitakaus. Omavelkaisessa takauksessa velkoja voi vaatia saatavansa takaajalta heti päävelan erään-

nyttyä suoritettavaksi. Omavelkaista takausta vaaditaan yrityksen osakkailta, kun yritykset varat ovat riittämättömät lainojen vakuudeksi. Toissijaisessa takauksessa velkoja voi vaatia saatavansa takaajalta, kun velallinen on todettu maksukyvyttömäksi. (Kontkanen 2009, 174; Riihimäki 1993, 67; Sutinen & Viklund 2005, 118-119.)

Omavelkaisessa ja toissijaisessa takauksessa vastuu voi olla joku yhteisvastuullinen tai pääluvun mukainen. Takauksen ollessa yhteisvastuullinen sitoumus voidaan periä keneltä tahansa takaajalta. Pääluvun mukaisessa takauksessa kukin takaaja vastaa sitoumuksesta vain omalla pääluvun mukaisella murto-osallaan. Takaussitoumus voidaan antaa yleisvakuutena tai rajoitettuna sitoumuksena. Yleisvakuutena annettu takaus tarkoittaa sitä, että takaaja vastaa velallisen sekä nykyisistä että tulevista veloista. Rajoitettu sitoumus voidaan laatia koskemaan vain tiettyä velkaa tai velan tiettyä summaa. (Sutinen & Viklund 1993, 119.)

Takaus päättyy aina silloin, kun velka on loppuun maksettu. Lisäksi takaus voi päättyä, mikäli velkoja vapauttaa takaajan, velka on vanhentunut, päävelallisella/takaajalla on saatavia velkojalta tai jos lainan ehtoja on muutettu ilman takaajan suostumusta. (Sutinen & Viklund 1993, 120.)

4.2 Pankkitakaus

Pankkitakauksessa pankki antaa asiakkaalleen takauksen, jolloin se sitoutuu asiakkaansa puolesta vastuuseen jostakin suorituksesta kolmannen osapuolen hyväksi. Pankkitakaus on siis eräänlainen luottopalvelumuoto. Yrityksen tulee antaa pankille takausta vastaan vastavakuudet. Vastasitoumuksella täsmennetään ja turvataan pankin oikeuksia takautumisoikeuteen, sovitaan mahdollisista suoritukseen liittyvästä korosta, takauspalkkiosta, vastavakuudesta sekä erilaisista asiakassuhteen hoitamiseen liittyvistä seikoista. (Kontkanen 2009, 180; Sutinen & Viklund 2005, 119.)

Pankkitakaus koskee ainoastaan asiakkaan vahingonkorvausvelvollisuutta, eli pankki sitoutuu vain tiettyyn, määrältään rajattuun rahasuoritukseen. Pankkitakaus annetaan yleensä samojen edellytysten perusteella kuin laina. Pankki voi edellyttää asiakkaaltaan takauksen saamiseksi reaali- vakuuksia. Takaus päättyy sovittuna päättymispäivänä, mikäli edunsaaja ei ole viimeistään sinä päivänä esittänyt maksuvaatimusta. Muutoin takaus päättyy, kun takauskirja palau-

tetaan pankille tai edunsaajan kirjallisesta ilmoituksesta, josta käy ilmi että sitoumus on täytetty ja että takaaja on vapautunut sitoumuksestaan. (Kontkanen 2009, 180-182.)

Pankkitakauksia käytetään paljon vakuutusyhtiöiden luottojen vakuutena sekä toimitusten työ- ja vastuuajaisena vakuutena. Vakuutusyhtiöiden luottoihin takaukseksi käy myös Finnveran takaus. Pankkitakauksessa luoton ottajan ollessa kykenemätön hoitamaan sitoumuksensa, hoitaa pankki sitoumuksen asiakkaansa puolesta. Pankki perii takauksen antamisesta pankkitakausprovision, joka on yleensä 0,5 – 3 %. (Sutinen & Viklund 2005, 119; Riihimäki 1993, 67.)

4.3 Reaalivakuus

Reaalivakuudet ovat tiettyyn esineeseen kohdistuvia panttioikeuksia tai esinekohtaisia vakuusoikeuksia. Reaalivakuuksia voivat olla kiinteistöt, tontit ja asunto-osakkeet. Asunto-osakkeet ja erilaiset arvopaperit ovat käteispannteja, jotka velallinen luovuttaa velkojalle velan vakuudeksi. Käteispannin tulee säilyttää arvonsa ja se täytyy pystyä helposti muuttamaan rahaksi. Panttia annettaessa tulee siitä laatia panttaussitoumus, jossa käy ilmi esine, joka on luovutettu ja velka jonka vakuudeksi se on annettu. Velallisen ollessa kykenemätön hoitamaan sitoumuksensa, voi velkoja muuttaa pantin rahaksi sovitulla tavalla. Pantista saatavat varat tulee jakaa velallisen ja velkojan kesken, mikäli pantista saatavat varat ylittävät velkojan saatavan määrän. (Sutinen & Viklund 2005, 120; Riihimäki 1993, 67.)

Kiinnitykset koskevat sellaisia panttauksia, joissa käteispanntaus ei ole mahdollista. Kiinnitys tulee hakea maanmittauslaitokselta. Kiinnityksestä saatava panttikirja ilmoittaa määrän, jonka velkoja voi enintään saada. Kiinnityksen voi tehdä koko kiinteistöön, määräosaan, määräalaan tai maanvuokraoikeuteen. Kiinnitys on voimassa niin kauan, kunnes se kuoletetaan. Rasiustodistuksesta käyvät ilmi kaikki kiinteistön kiinnitykset. Kiinnityksen realisoimiseksi, kiinteistö ulosmitataan ja huutokaupataan. (Kontkanen 2009, 172-173; Sutinen & Viklund 2005, 120.)

Yrityskiinnitys kohdistuu koko yrityksen liiketoimintaan eli velkojalla on oikeus ottaa haltuunsa koko liiketoiminta, mikäli velkoja ei suoriudu sitoumuksistaan. Yrityskiinnityksestä huolimatta yritys voi myydä omaisuuttaan. Uutta omaisuutta hankittaessa tulee sekin kuulua kiinnitykseen. Yrityskiinnitys päättyy vasta kun se kuoletetaan. (Sutinen & Viklund 2005, 121.)

4.4 Kovenantit

Kovenantit eli sopimusvakuudet ovat erityisehtoja, joita käytetään yritysrahoituksessa. Kovenantteja käytetään erityisesti vakuudettomissa luotoissa, mutta myös pienten yritysten rahoituksessa täydentävinä ehtoina. Kovenanttien avulla turvataan luoton takaisinmaksu ja mahdollistetaan nopea reagointi ongelmatilanteisiin. Kovenantit voivat olla tunnuslukukovenantteja tai toiminnallisia kovenantteja. Tunnuslukukovenantit valitaan yleensä kummastakin niin taseesta kuin tuloslaskelmasta. Näin pystytään varmistamaan yrityksen vakavaraisuus pitkällä aika välillä, sekä myös vieraan pääoman takaisinmaksukyky. (Kontkanen 2009, 176.)

Toiminnallisia kovenantteja ovat esimerkiksi omistuksen pysyvyysehto, vakuudenantokielto ja omaisuuden luovutuskielto. Näiden lisäksi velkoja voi haluta rajoittaa investointien tekemistä, yritysostoja, yritysjärjestelyitä, osingonmaksua tai lisä velkaantumista. Kovenantit luovat suunnitelmallisuutta yrityksen taloudellisen tilan seurantaan ja näin ollen parantavat yrityksen ja pankin välistä luottamusta. (Kontkanen 2009, 177.)

Suomessa sopimusvakuudet eivät ole olleet kovin yleisiä. Sopimusvakuuksista yleisimpiä ovat kieltävät kovenantit, kuten panttauskielto ja omaisuuden myyntirajoitus. Suomessa sopimusvakuuksia käytetään vähän, koska yleensä yritysten ja rahoittajien väliset suhteet ovat pitkäkestoisia. Sopimusvakuudet voivat tarjota vaihtoehdon sellaisille yrityksille, joille vakuuksien puute on estänyt kasvun rahoittamisen. Muita yrityksiä useammin, kasvavien yritysten luottosopimukset sisältävät sopimusvakuuksia. (Laukkanen 2007, 337.)

Yritykselle aiheutuu erilaisia toimenpiteitä sopimusvakuuksista: ilmoitusvelvollisuus, ennakkosuostumus, sopimusehtojen muuttaminen ja sopimuksen irtisanominen. Ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa sitä, että velallisen yrityksen tulee raportoida lainanantajalle säännöllisesti niin, että rahoittaja pystyy seuraamaan yrityksen rahoituksellista asemaa. Yritys suostuu myös pyytämään ennakkosuostumuksen rahoittajalta suurempiin toimenpiteisiin. Näin rahoittaja var-

mistaa sen, ettei yritys muutu riskisemmäksi rahoituspäätöksen jälkeen. Lainan sopimusehto- ja voidaan muuttaa, mikäli yrityksen tilanne muuttuu oleellisesti. Rahoittajalla on myös mahdollisuus irtisanoa lainasopimus yrityksen tilanteen muuttuessa liian riskiseksi. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 147-148.)

4.5 Korko

Korko on korvaus lainaan saadusta vieraasta pääomasta eli korko on rahan hinta. Koron määrään vaikuttaa pääoma, korkokanta ja korkoaika. Sijoitukseen liittyessä suuria riskejä, halutaan silloin myös parempaa tuottoa sijoitukselle. Tästä syystä lainan hintaan vaikuttaa rahan hinnan ja riskin välinen riippuvuus. Riski voi tarkoittaa siis mahdollisuuksia suurempiin menetyksiin tai myös suurempiin voittoihin. (Anderson 2009, 65; Tuhkanen 2006, 9.)

Luoton todellista korkoa laskettaessa on tärkeää selvittää mahdolliset muut kustannukset, jotta eri rahoitustarjouksia voidaan vertailla. Vaihtuvakorkoisen rahoituksen korkoa ei pysty laskemaan etukäteen, mutta tällöin voi vertailla rahoitustarjouksissa olevia marginaaleja, jotka lisätään viitekorkoon. (Riihimäki 1993, 33.)

Tapaus	A	B
Luoton määrä (euroa)	2 500,00	2 500,00
Nostopalkkio (%/euroa)	1,50/37,50	1,50/37,50
Korko	7 %	7 %
Laina-aika (päiviä)	180	410
Nosto (euroa)	2 462,50	2 462,50
Takaisinmaksu (euroa)	2 587,50	2 700,26
Kustannukset yhteensä (euroa)	125,00	237,76
Todellinen vuosikorko	10,15 %	8,43%

Taulukko 3. Kahden eripituisen lainan todellinen vuosikorko. (Tuhkanen 2006, 35.)

Rahalla on aika-arvo, se voi näkyä esimerkiksi korkovaatimuksena. Rahan aika-arvosta johtuen myöhempanä ajanhetkenä saatavien kassavirtojen nykyarvo on pienempi kuin vastaavien kassavirtojen arvo tänään. Rahan aika-arvo johtuu kulutuksen lykkäämisestä, inflaatiosta ja riskistä. Kuluttaja kokee saavansa hyötyä kuluttamisesta, joten hän joutuu lykkäämään kulutusta. Kulutuksen lykkäyksen vuoksi kuluttajan varojen ostovoima heikkenee eli syntyy inflaatio. Kassavirtaan saattaa liittyä epävarmuutta ja syntyy riski. Kulutuksen lykkäämisestä, inflaatiosta ja riskistä johtuen kuluttaja haluaa saada korvauksen varoilleensa. Nämä tekijät muodostavat siis korko- tai tuottovaatimuksen. Lainanotossa on kyse rahan nykyarvosta eli velallinen myy nykyrahalla tulevaisuuden kassavirtoja, joiden sisältö ja luonne riippuvat velasta. (Knüpfer & Puttonen 2007, 70; Tuhkanen 2006, 18.)

Suljetuilla markkinoilla viranomaiset vaikuttavat korkotasoon. Vapaasti toimivilla markkinoilla korkotasoon vaikuttavat ostajat ja myyjät, näin ollen yksittäinen taho ei päättää rahan hintaa. Kysynnän, tarjonnan ja markkinoiden mukaan määräytyvä korko on markkinakorko. Markkinakorko voi olla joko vaihtuvakorkoinen tai kiinteäkorkoinen. Vaihtuvakorkoisia talletuksia ostavat ja myyvät yleensä pankit ja suuret yritykset. Kiinteäkorkoisia markkinoita puolestaan ovat valtion obligaatiomarkkinat. Näiden korkojen lisäksi on olemassa hallinnollisia korkoja ja yksipuolisia korkoja. (Anderson 2000, 63-64.)

Markkinakorkojen tärkeimpiä vertailukohtia ovat Euribor-korot ja valtion obligaatioiden korkotasot, koska nämä liikkuvat maan ja maanosien rajojen yli. Tärkeimpiä korkotasoon vaikuttavia rahamarkkinoita ovat pankkien väliset talletusmarkkinat ja valtioiden euromääräiset obligaatiomarkkinat. Valtioiden euromääräiset obligaatiomarkkinat ovat kiinteäkorkoisia. (Anderson 2009, 79.)

Pitkänajan tähtäyksellä edullisin lainayhdistelmä muodostuu lainasta, jossa puolet on kiinteäkorkoista lainaa ja toinen osa markkinakorkoihin perustuvaa vaihtuvakorkoista lainaa. Suuremmilla ja yhtenäisillä markkinoilla markkinakorot tekevät riskinhallinnasta helpompaa ja halvempaa, tällöin yritysten ei tarvitse hallita eri korkoriskejä. Markkinakorot määräytyvät nimenomaan kysynnän ja tarjonnan mukaan. (Anderson 2009, 64, 80.)

Korkoperusteet

Korkoperusteita ovat kiinteät korot, vaihtuvat korot eli yleensä rahamarkkinakorot, primekorot ja peruskorot. Yleisimpiä luottosopimuksissa käytettäviä viitekorkoja ovat euribor-korko, prime-korko ja peruskorko. Luottosopimuksissa yleisemmin viitekoroksi valitaan 3, 6 tai 12 kk:n euribor-korko ja siihen lisätään sovittu marginaali. Viitekorko tarkastetaan jokaisen korkokauden päätyttyä. Marginaali pysyy yleensä samana koko laina-ajan. (Tuhkanen 2006, 37; Leppiniemi 2009, 92.)

Kiinteä korko ja vaihtuva korko

Kiinteä korko pysyy samana sovitun ajan. Kiinteä korko noteerataan euroalueella 30 vuoteen asti. Kiinteä korko on tavallisesti sovittu kolmesta viiteen vuoteen, jonka jälkeen vahvistetaan uusi korko, sen hetkisen markkinatilanteen ja rahalaitoksen rahoituskustannusten tai vahvistetun viitekoron perusteella. Velallisella on kuitenkin mahdollisuus uuden korkojakson vahvistamisen yhteydessä maksaa laina ennaikaisesti pois ilman kustannuksia. (Tuhkanen 2006, 37.)

Isoimmissa lainoissa hyvä vaihtoehto on vaihtuvakorkoinen laina, jonka rinnalle voidaan tehdä koronvaihtosopimus. Eli vaihtuva korko voidaan vaihtaa haluttuun kiinteään korkoon. Tällainen yhdistelmäsopeimus voi tulla hiukan edullisemmaksi kuin pelkkä kiinteäkorkoinen laina. Vaihtuvakorkoisen lainan ennaikainen takaisinmaksu onnistuu yleensä ilman kustannuksia koronmaksukauden päättyessä. Yhdistelmäsopeimuksessa velallinen pystyy muuttamaan velkasalkkunsu maturiteetti- tai korkorakennetta. (Tuhkanen 2006, 37-38.)

Euribor-korko

Euribor-korko julkistetaan kello 11.00 aamupäivällä Brysselin aikaa. Euribor-korko on korko, jolla ensiluokkainen pankki tarjoaa toiselle ensiluokkaiselle pankille pankkien välisiä määräaikaisia eurotalletuksia. Euribor eli Euro Interbank Offered Rate on Euroopan Pankkiyhdistyksen liiton noteeraama euron lyhyt markkinakorko, joka syntyy pankkien välisillä talletusmarkkinoilla. Euriborin määrittelyyn osallistuvat euroalueen markkinoiden kaupankäyntivolyymltaan merkittävimmät pankit. Euribor-korko lasketaan näiden pankkien tarjousten keskiarvona, jättämällä 15 % korkeimmista ja matalimmista korkotarjouksista huomiotta. (Tuhkanen 2006, 39; Leppiniemi 2009, 92.)

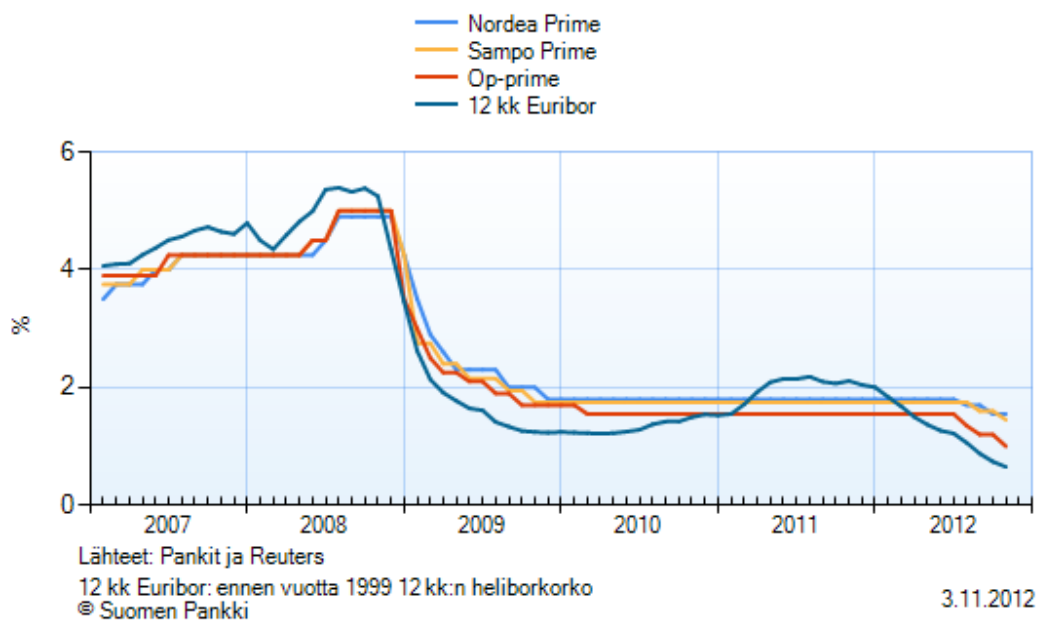
Libor-korko

Libor (London Interbank Offered Rate) on euribor-korkoa vastaava korko. Libor-korko määritellään Lontoon rahoitusmarkkinoilla kymmenelle eri valuutalle. Nämä valuutat ovat: Englannin punta, Yhdysvaltain dollari, Japanin jeni, Sveitsin Frangi, Kanadan dollari, Australian dollari, euro, Tanskan kruunu ja Uuden-Seelannin dollari. (Tuhkanen 2006, 43-44; Leppiniemi 2009, 93.)

Prime

Prime-korko on kotimainen pankkikohtainen viitekorko, josta kukin pankki päättää itse. Markkinakorot muuttuvat jatkuvasti ja prime-korkojen muutokset kulkevat markkinakorkojen perässä. Uusi prime-korko astuu yleensä voimaan 14 päivän kuluttua, kun päätös uudesta korosta on tehty. Prime-koron tarkoitus on, että se pysyisi pitkään aikaa vakaana, eikä olisi kovin herkkäliikkeinen. Luottosopimuksissa tähän korkoon lisätään asiakaskohtainen marginaali. (Tuhkanen 2006, 45-46; Leppiniemi 2009, 93-94.)

Suomen talletuspankkien viitekorkoja ja 12 kk:n euribor

Kuvio 4. Suomen Pankki. Suomen talletuspankkien viitekorkoja ja 12 kk:n euribor.

5 AINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyössä aineistona käytetään itäsuomalaisten pk-yritysten menestystekijät - tutkimusta. Tutkimusaineisto on kerätty vuonna 2007 Kajaanin ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston toimesta. Aineisto on Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja henkilökunnan käytettävissä tutkimustarkoituksessa. Kyselyyn vastasivat pk-yritykset, jotka sijaitsevat Kainuun, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan alueilla. Kysely lähetettiin 3 262 pk-yritykselle ja kyselyyn vastasi 621 yritystä. Näin ollen vastausprosentiksi saatiin 19 %. Palautettujen vastauslomakkeiden hyväksyty määrä oli kuitenkin 600. Vastauslomakkeista 21 kappaletta hylättiin, koska ne eivät kattaneet EU:n määritelmää pk-yrityksestä.

Kysely oli 12-sivuinen kyselylomake, jossa yrityksiltä kysyttiin muun muassa yrityksen omistusrakenteesta, rahoituksesta ja rahoituksen lähteistä vuosina 2000–2005. Tämän lisäksi yrityksiltä kysyttiin niiden innovaatiotoiminnasta, strategisesta johtamisesta ja yrityksen toimintaympäristöstä. Yritysten tilinpäätöstiedot on kerätty Voitto+ -rekisteristä. Opinnäytetyössä aineistona käytetty kysely postitettiin osakeyhtiölle, jotka työllistävät vähintään kaksi henkilöä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia pk-yritysten rahoitusta ja rahoituksen saatavuuteen vaikuttavia tekijöitä sekä pyydettyjä vakuuksia. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää vaikuttaako yrityksen ikä, koko ja toimiala lainan saatavuuteen ja vakuuksiin. Tämän lisäksi tutkittiin, vaikuttavatko yrityksen toimiala ja lainan koko pyydettyihin vakuuksiin. Opinnäytetyössä käytettiin vastanneiden yritysten vuoden 2005 tietoja.

Pk-yrityksen kuvaus

Pienet ja keskisuuret yritykset määritellään niin, että niiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja niiden liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa ja yritysten tulee täyttää seuraava määrittely riippumattomuudesta. Riippumattomia yrityksiä ovat yritykset, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai enemmän ei ole yhden sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yritysten yhteisomistuksessa, joihin ei voida soveltaa tilanteen mukaan joko pk-yrityksen tai pienen yrityksen määritelmää. (Tilastokeskus.)

Pk-yrityksen luokittelu			
Yritysluokka	Henkilökunta	Liikevaihto tai	Taseen loppusumma
Mikro	<10	2 milj. euroa	2 milj. euroa
Pieni	10-49	10 milj. euroa	10 milj. euroa
Keskisuuri	50-249	50 milj. euroa	43 milj. euroa

Taulukko 4. Elinkeinoelämän keskusliitto. Pk-yrityksen luokittelu.

Suomessa käytetään EU:n suosittamaa määritelmää pk-yrityksistä. Nykyinen määritelmä on tullut voimaan vuonna 2005. Tuolloin on tehty muutoksia taloudellisiin enimmäismääriin. Yrityksen tulee täyttää kaikki kolme kriteeriä eli henkilömäärä, liikevaihdon tai taseen loppusumma ja riippumattomuuskriteeri samanaikaisesti. Yritys voi saada tai menettää mikroyrityksen, pienen yrityksen tai keskisuuren yrityksen aseman, mikäli se kahdessa peräkkäisessä tilinpäätöksessä ylittää tai alittaa henkilöstöä koskevan rajan tai rahamääräiset ylärajat. (Elinkeinoelämän keskusliitto.)

Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on käytetty kvantitatiivista menetelmää. Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin: Mikä? Missä? Paljonko? Kuinka usein? Määrällinen tutkimus edellyttää riittävän suurta otosta. Aineiston keruussa käytetään yleensä tutkimuslomakkeita, jossa on valmiit vastausvaihtoehdot. Tutkimustuloksia havainnoidaan taulukoin ja kuvion. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa selvitetään monesti myös eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiössä mahdollisesti tapahtuneita muutoksia. (Heikkilä 2008, 16-17.)

Ristiintaulukoimalla on selvitetty, vaikuttaako yrityksen ikä, koko ja toimiala lainan saatavuuteen ja vakuuksiin. Riippuvuuden testaamiseen käytettiin χ^2 -riippumattomuustestiä ja kontingensikerrointa. Kyselyssä vastaajat olivat voineet valita useimmissa kysymyksissä monta vastausvaihtoehtoa ja tästä johtuen myös muuttujia oli määritelty useampia. Nämä yhteenkuuluvat muuttujat määriteltiin ryhmäksi, jotta muuttujista saatiin yhteinen frekvenssijakauma ja

niitä voitiin käyttää ristiintaulukoinnissa toisena muuttujana. Tutkimuksen tulokset esitetään graafisina kuviona sekä prosenttilukuina.

Kontingenssikertoimen ollessa alle 0,3:n suuruinen, viittaa kerroin vähäiseen riippuvuuteen. Kertoimen ollessa yli 0,6:n suuruinen, kertoo arvo voimakkaasta riippuvuudesta. Sig. -arvot osoittavat prosentuaalisen määrän siitä, kuinka suuri osa riippuvuudesta johtuu sattumasta. (Heikkilä 2008, 221-223.)

Merkitsevyytaso eli riskitaso ilmoittaa riskin määrän sille, että riippuvuus johtuu sattumasta. Riippuvuutta arvioidaan riskitasolla eli p-arvolla. (Heikkilä 2008, 194-195.)

p-arvo	Kuvaus
$p \leq 0,001$	Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkitsevä
$0,001 < p \leq 0,01$	Riippuvuus on tilastollisesti merkitsevä
$0,01 < p \leq 0,05$	Riippuvuus on tilastollisesti melkein merkitsevä
$0,05 < p \leq 0,1$	Riippuvuus on tilastollisesti suuntaa antava

Taulukko 5. P-arvon kuvaus. (Heikkilä 2008, 195.)

Tutkimuksen luotettavuuskriteerit

Tutkimuksen validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tulee mitata sitä, mitä oli tarkoituskin selvittää. Tästä johtuen tutkijan tulee asettaa täsmälliset tavoitteet tutkimukselleen. Validiteettiin vaikuttavat myös tutkimuslomakkeen kysymykset, perusjoukon määrittely, edustavan otoksen saaminen sekä vastausprosentti. Tutkimuskysymysten tulee mitata oikeita asioita yksiselitteisesti. Yksi tutkimuksen luotettavuuskriteeri oli reliabiliteetti, jolla tarkoitetaan tulosten tarkkuutta. Tutkimukselta vaaditaan, että tutkimustulokset eivät ole sattumanvaraisia, ja näin ollen tutkimus pystytään toistamaan samanlaisin tuloksin. Tutkimusta tehdessä tutkijan tulee olla tarkka ja kriittinen. (Heikkilä 2008, 29-30.)

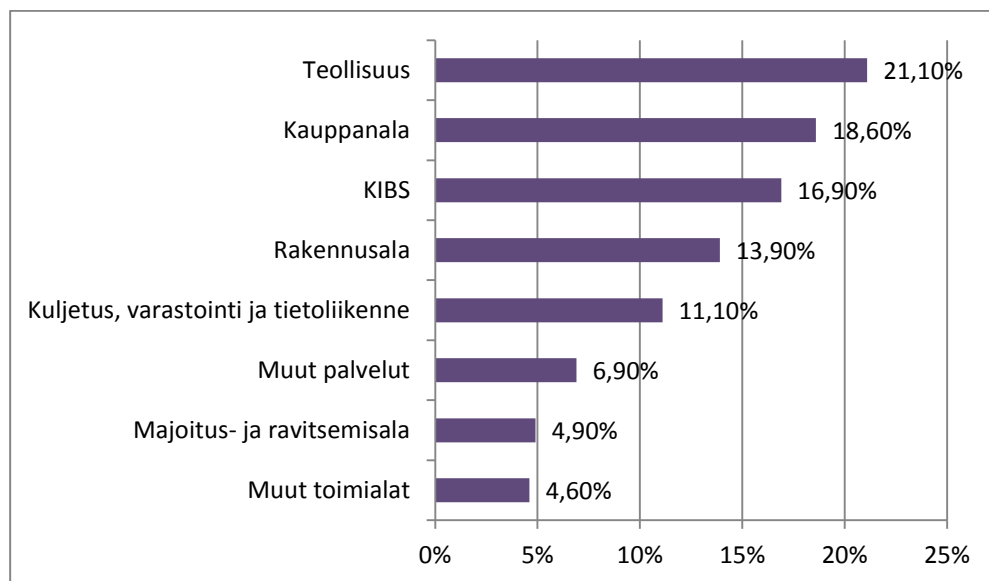
Hyvä tutkimus on myös objektiivinen, tehokas ja taloudellinen. Objektiivisuudella eli puolueettomuudella tarkoitetaan sitä, että tutkija ei saa vaikuttaa tutkimustuloksiin. Tutkija ei saa

antaa omien mielipiteidensä eikä vakaumustensa vaikuttaa tutkimukseen. Tutkimuksen taloudellisuudella tarkoitetaan, että tutkimuksen hyöty ja kustannukset tulee olla oikeassa suhteessa. (Heikkilä 2008, 31.)

6 TULOKSET

Yrityksen toimiala

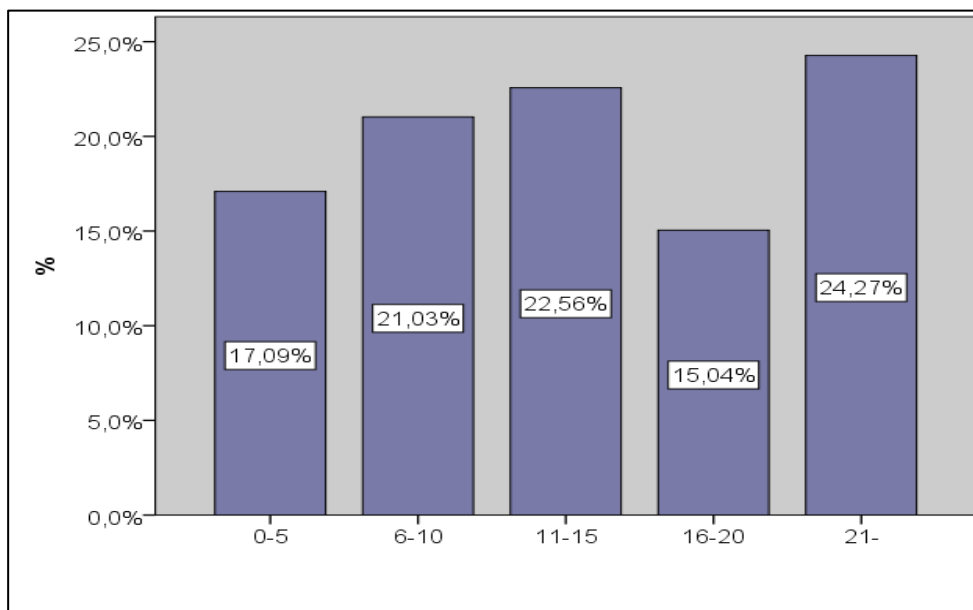
Tutkimuksessa kysyttiin yritysten taustatietoja, kuten yrityksen toimiala, ikä ja henkilöstön lukumäärä. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 21 prosenttia oli teollisuusalan yrityksiä, 19 prosenttia kaupanalan yrityksiä ja 17 prosenttia KIBS-alan yrityksiä. KIBS-alan yritykset tuottavat osaamisintensiivisiä liike-elämän palveluita. Rakennusosalta vastanneita oli 14 prosenttia.

Kuvio 6. Toimialat (N=579)

Yrityksen ikä

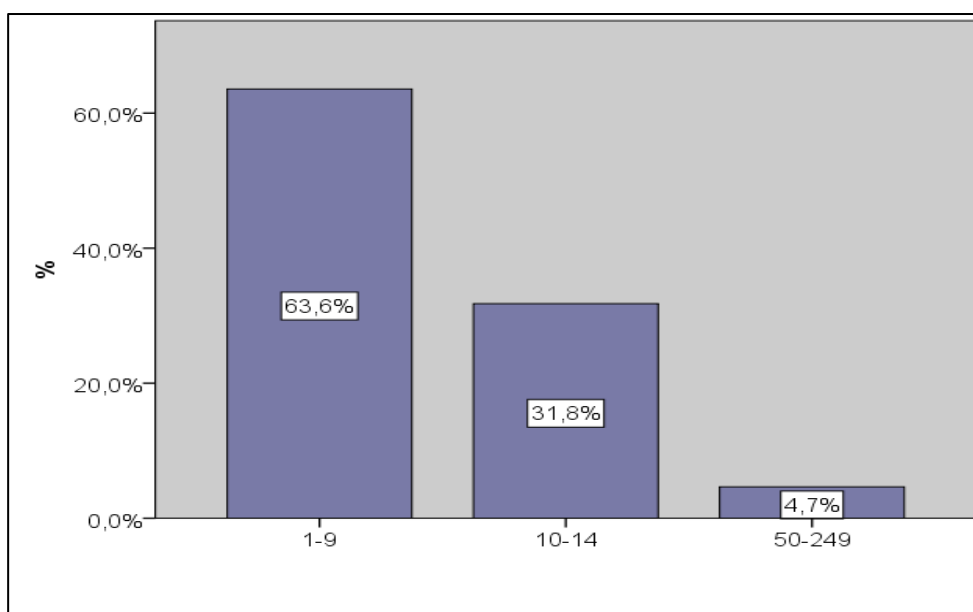
Yritysten iät jakaantuivat hyvin tasaisesti. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 25 % oli yli 21 -vuotiaita. Vastanneista yrityksistä vähiten kuului 16–20 -vuotiaiden ikäryhmään. Nuorimpia yrityksiä (0-5 -vuotiaita) oli 17 % vastanneista.

Kuvio 7. Yrityksen ikä (N=585)

Henkilöstön lukumäärä

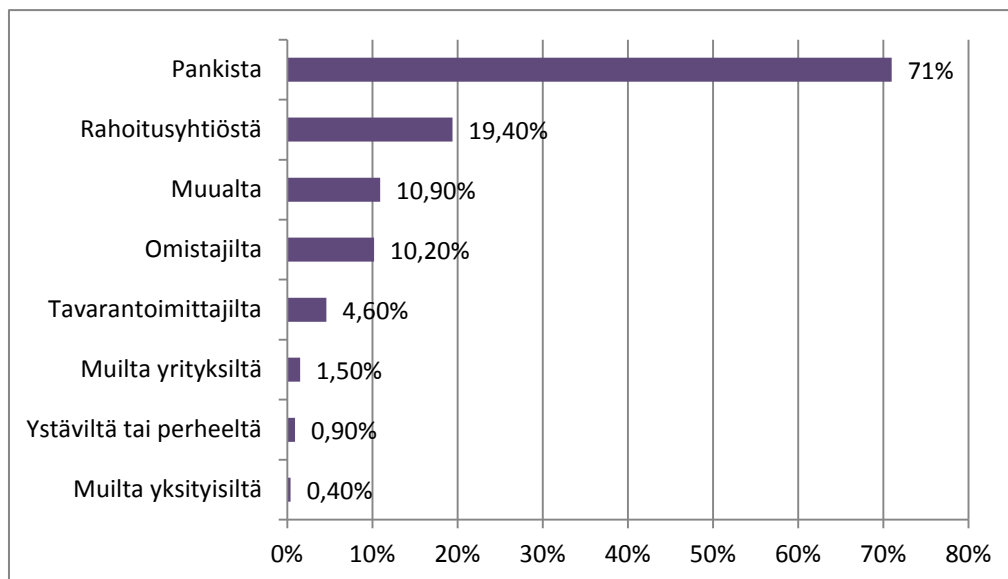
Suurin osa, 64 %, vastanneista yrityksistä työllistää 1–9 henkilöä. Yrityksistä 32 % työllistää 10–14 henkilöä. Suurimpien yritysten, jotka työllistävät 50–249 henkilöä, määrä vastanneista oli 5 %. Tutkimukseen osallistui 12 suurta yritystä.

Kuvio 8. Henkilöstön lukumäärä (N=258)

Yrityksen rahoitus

Tutkimukseen osallistuneista yrityksistä suurin osa eli 71 % oli hakenut rahoitusta pankista. Toiseksi eniten rahoitusta oli haettu rahoitusyhtiöstä, sieltä rahoitusta oli hakenut 19 % vastanneista. Noin 11 % yrityksistä oli hakenut rahoitusta jostain muualta. Kaikkein vähiten rahoitusta oli haettu muilta yksityisiltä.

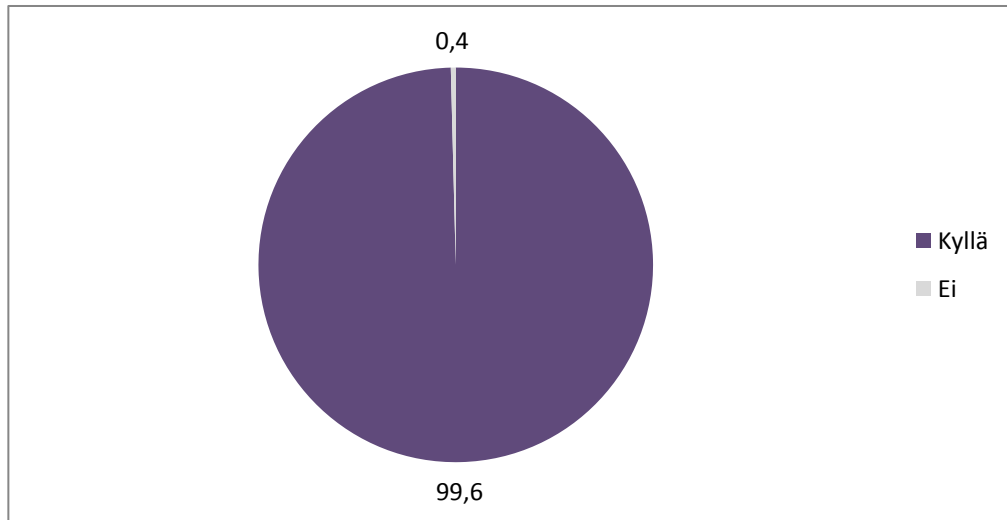

Kuvio 9. Rahoituksen lähteet (N=459)

Kyselyssä kysyttiin myös, ovatko yritykset saaneet hakemaansa lainaa. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet yritykset olivat saaneet rahoitusta. Tutkituista 142 jätti vastaamatta kysymykseen. Yrityksistä vain kaksi ilmoitti saaneensa kieltävän rahoituspäätöksen. Yritykset, jotka olivat saaneet kielteisen rahoituspäätöksen, kertoivat kielteisen rahoituspäätöksen syyksi riittämättömän vakuuden, huonon luottohistorian, tilinpäätöstietojen puuttumisen ja sen ettei omistajat olleet halunneet asettaa henkilökohtaisia vakuuksia. Lähes kaikkien tutkittujen saadessa hakemansa rahoituksen ei voitu tutkia, vaikuttaako yrityksen ikä lainan saatavuuteen ($p=0,590$).

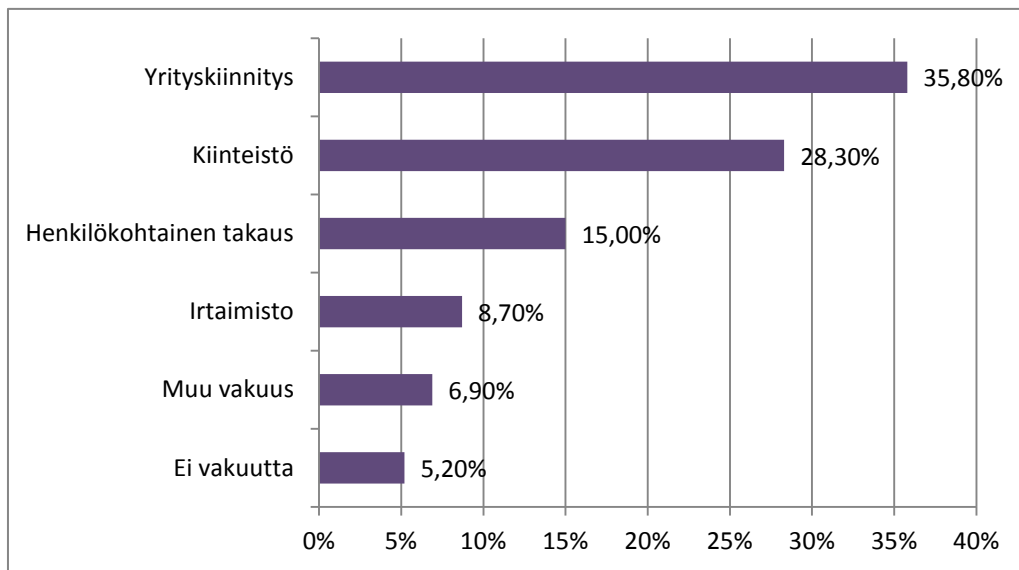
Yrityksen koolla ei nähty olevan tilastollisesti vaikutusta siihen, saiko yritys hakemaansa rahoitusta ($p=0,867$). Yritykset, jotka työllistivät 50–249 henkilöä, olivat kaikki saaneet hakemansa rahoituksen. Kahdessa muussa ikäryhmässä oli kummassakin yksi yritys, joka ei ollut

saanut hakemaansa rahoitusta. Tutkimukseen osallistuneet yritykset, jotka eivät saaneet hakemaansa rahoitusta, toimivat majoitus- ja ravitsemusalalla, sekä toinen yrityksistä toimi jollain muulla palvelualalla.

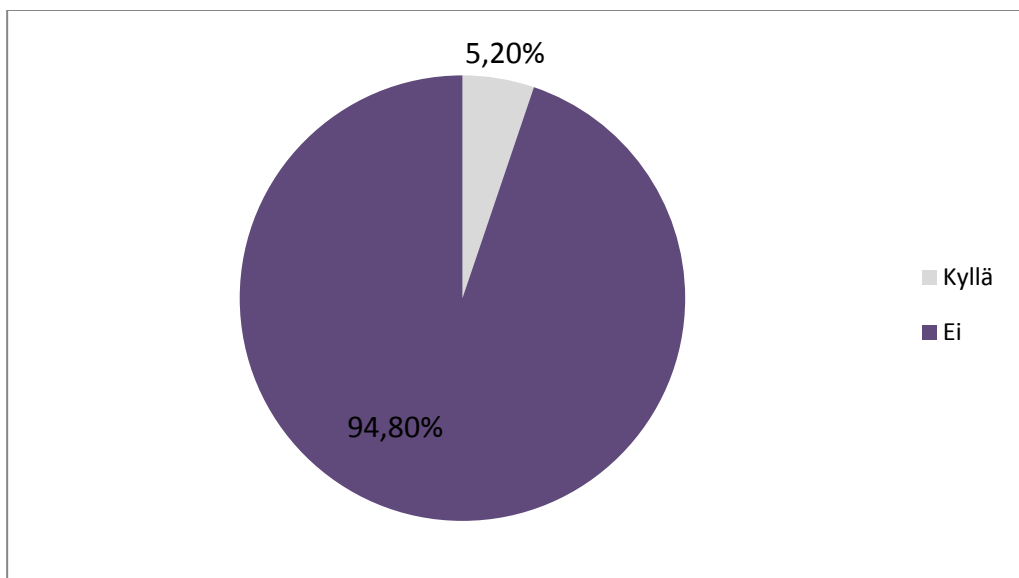
Kuvio 10. Yrityksen rahoituksen saanti (N=454)

Vuonna 2000–2005 rahoitusta hakeneilta yrityksiltä kysyttiin, mitä vakuuksia lainoille oli pyydetty. Vastaajista noin 36 % ilmoitti, että vakuudeksi oli vaadittu yrityskiinnitys. Kiinteistö oli vaadittu vakuudeksi 28,30 % tapauksista. 15 % vastaajista ilmoitti, että vakuudeksi oli pyydetty henkilökohtaista takausta. Vastaajista 5 % kertoi, ettei vakuutta ollut pyydetty ollenkaan. Tutkituilta yrityksiltä, jotka olivat iältään yli 21 -vuotiaita, oli vakuudeksi vaadittu kaikkein useimmiten yrityskiinnitys. Nuoremmilta yrityksiltä oli yleisimmin vaadittu vakuudeksi, lähes yhtä usein, sekä yrityskiinnitystä että kiinteistökiinnitystä.

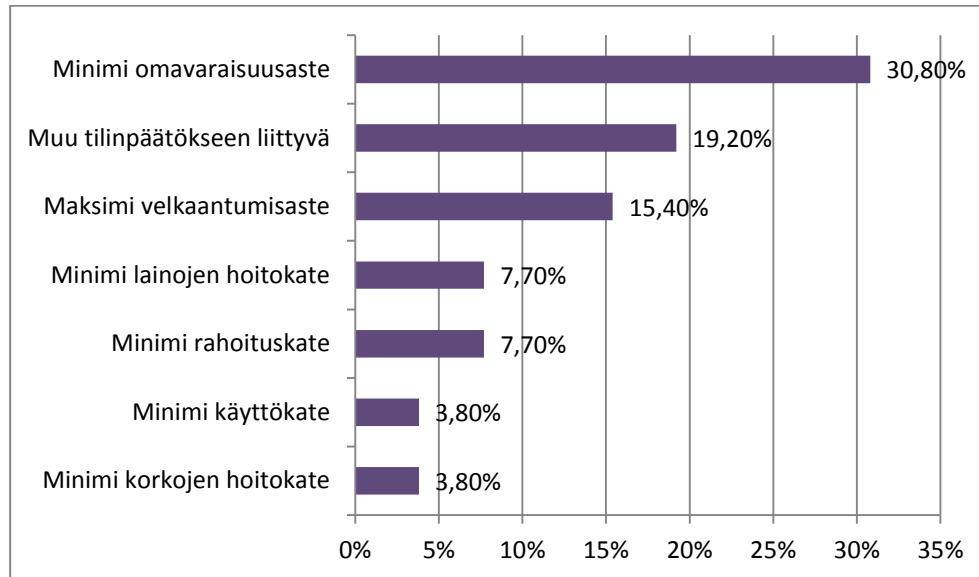
Kuvio 11. Pyydetty vakuudet (N=162)

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös kovenanttien eli sopimusvakuuksien käyttöä yrityksen rahoitusjärjestelyissä. Vastaaajista vain noin 5 % ilmoitti, että yrityksen rahoitusjärjestelyissä oli vaadittu sopimusvakuuksia. Noin 95 % ilmoitti, ettei sopimusvakuuksia ollut vaadittu.

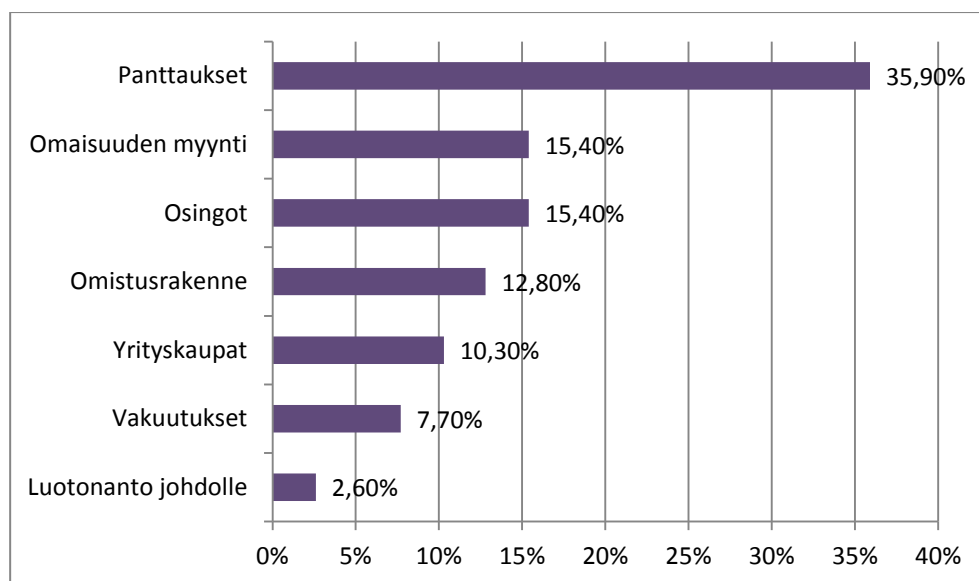
Kuvio 12. Kovenantit (N=482)

Sopimusvakuuksia oli siis vaadittu vastanneista yrityksistä 25 yritykseltä. Vastajaista 15 ilmoitti, että heiltä oli vaadittu tilinpäätökseen liittyviä erityisehtoja. Yrityksistä 30,8 % kertoi, että heiltä oli vaadittu erityisehtoja liittyen omavaraisuusasteeseen. Vähiten erityisehtoja oli vaadittu liittyen käyttökatteeseen ja korkojen hoitokatteeseen.

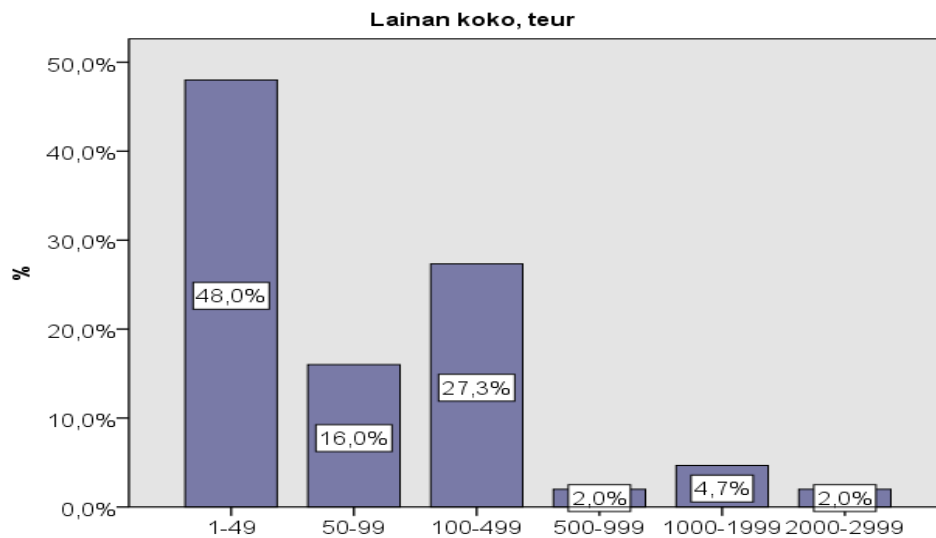
Kuvio 13. Tilinpäätökseen liittyvät erityisehdot (N=15)

Yrityksistä 25:lta, eli kaikilta joilta sopimusvakuuksia oli pyydetty, oli vaadittu myös muita kuin tilinpäätökseen liittyviä erityisehtoja. Suurin osa eli 35,90 % koski panttauksia. Omaisuuden myyntiin ja osinkoihin liittyviä erityisehtoja oli vaadittu 15,40 %:lta yrityksistä.

Kuvio 14. Muut kohteet, joihin liittyy erityisehtoja (N=25)

Vuosina 2000–2005 vastanneet yritykset olivat nostaneet eniten 1 000 – 49 000 euron lainoja. Seuraavaksi eniten eli 16 % yrityksistä oli nostanut 100 000 – 499 000 euron suuruisia lainoja. Kolme yritystä oli nostanut lainan joka oli suuruudeltaan 2 000 000 – 2 999 000 euroa. Yritykset, jotka olivat nostaneet suurimmat lainat, toimivat KIBS-alalla ja kuljetus, varastointi ja tietoliikenne alalla. Näiden lainojen vakuudeksi oli vaadittu kiinteistö ja jokin muu vakuus. Tutkimuksessa kävi ilmi, että yritykset jotka työllistivät 50–249 henkilöä, eivät olleet nostaneet suurimpia lainoja.

Kuvio 15. Lainan koko. (N=150)

Toimiala + nostettujen lainojen määrä	Lainan määrä, teur	Eniten pyydetyt vakuudet kyseiselle lainamäärälle
15 KIBS		
12 kauppa	1 - 49	19 yrityskiinnitys, 18 kiinteistö, 14 henkilövakuus
11 teollisuus/rakentaminen		
6 kuljetus, varastointi ja tietoliikenne		
4 kauppa	50 - 99	7 yrityskiinnitys, 5 kiinteistö, 3 henkilövakuus
3 rakentaminen/KIBS/muut palvelut		
12 teollisuus		
8 kauppa	100 - 499	19 yrityskiinnitys, 9 kiinteistö, 4 henkilövakuus
5 kuljetus, varastointi ja tietoliikenne/KIBS		
1 teollisuus		
1 KIBS	500 - 999	2 jokin muu, 1 kiinteistö
1 muut palvelut		
4 teollisuus	1 000 - 1 999	3 yrityskiinnitys, 3 kiinteistö, 1 ei vakuutta
1 kauppa/kuljetus jne./KIBS		
2 KIBS	2 000 - 2 999	2 kiinteistö, 1 jokin muu
1 kuljetus		

Taulukko 6. Nostettujen lainojen vertailu toimialoittain ja vakuuksien mukaan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia itäsuomalaisten pk-yritysten rahoitusta, rahoituksen saatavuuteen vaikuttavia tekijöitä sekä pyydettyjä vakuuksia. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, vaikuttaako yrityksen ikä, toimiala ja koko lainan saatavuuteen. Tämän lisäksi opinnäytetyössä tutkittiin, mitkä tekijät vaikuttivat pyydettyihin vakuuksiin ja oliko yrityksiltä vaadittu sopimusvakuuksia.

Kysely lähetettiin 3 262 pk-yritykselle ja kyselyyn vastasi vain 621 yritystä. Vastausprosentiksi saatiin siis 19 %. Kysely oli laaja ja aikaa vaativa ja tästä johtuen moni yrittäjä on saattanut jättää vastaamatta kyselyyn. Kysely vaati vastaajalta myös laaja-alaista tietoa yrityksen rahoituksesta. Tietyissä kysymyksissä oli mahdollista huomata, että vastaajat olivat kokeneet ne hankaliksi ja tästä syystä jättäneet vastaamatta kysymyksiin. Yrityksillä ei välttämättä ollut valmiuksia vastata tämän kaltaiseen kyselyyn, heidän olisi mahdollisesti ollut tarpeellista käyttää tilitoimistopalveluita. Tästä johtuen tutkimustulokset eivät ole luotettavia ja niitä ei ole mahdollista yleistää. Tutkimuksesta ei voi tehdä tilastollisesti päteviä johtopäätöksiä, koska yksi tutkimuksen onnistumisen kriteeri on sen toistettavuus. Tutkimustulos oli ollut luotettavampi, mikäli vastauksia olisi saatu enemmän.

Lainan saatavuutta tutkittaessa ongelmaksi syntyi se, että lähes kaikki kyselyyn osallistuneet yritykset olivat saaneet hakemansa lainan. Vastausmäärän jäädessä myös pieneksi, ei ollut mahdollista saada riittäviä tutkimustuloksia siitä, vaikuttaako yrityksen ikä, koko ja toimiala lainan saatavuuteen. Tutkimuksessa oli mahdollista tutkia, vaikuttaako yrityksen ikä, koko, toimiala ja lainan koko vaadittuihin vakuuksiin.

Tutkittaessa iän ja yrityksen koon vaikutusta lainan saatavuuteen mitattiin näiden muuttujien riippuvuuksia χ^2 -riippumattomuustestillä ja kontingenssikertoimella. Khiin neliö -testin käytön edellytys on, että korkeintaan 20 % odotetuista frekvensseistä saa olla pienempiä kuin viisi. Tutkimuksessa 50 % odotetuista frekvensseistä oli pienempiä kuin viisi, joten testin käytön edellytykset eivät olleet voimassa. Kontingenssikertoimen sig. -arvo osoitti, että riippuvuus kummassakin tapauksessa johtui sattumasta 50 %:n todennäköisyydellä.

Tutkituista yrityksistä eniten oli teollisuuden- ja kaupan alalta. Kyselyyn osallistuneista 24 % oli yli 21 -vuotiaita yrityksiä. Seuraavaksi suurin ikäryhmä oli 11–15 -vuotiaat, mutta myös 6-10 -vuotiaita oli lähes yhtä paljon. Vanhemmilta yrityksiltä oli lainojen vakuudeksi pyydetty

kaikkein eniten yritysikiinnitystä. Vanhemmilla yrityksillä yritysikiinnitys on pyydetyin vakuus, koska vanhempi yritys on jo vakiinnuttanut asemansa ja kerryttänyt omaisuutta. Nuoremmilta yrityksiltä lainojen vakuudeksi oli pyydetty lähes yhtä usein yritysikiinnitystä ja kiinteistöikiinnitystä.

Suurin osa (64 %) yrityksistä työllisti 1-9 henkilöä. Suuria yrityksiä, jotka työllistävät 50–249 henkilöä oli noin 5 % tutkituista yrityksistä. Yrityksen kokoa ja vakuuksia vertaillessa voitiin huomata, että mitä pienempi yritys oli henkilöstömäärältään, sitä useammin siltä vaadittiin lainojen vakuudeksi yritysikiinnitystä, kiinteistöikiinnitystä tai henkilökohtaista takausta. Suuremmat yritykset, jotka työllistivät 50–249 henkilöä, joutuivat pienempiä yrityksiä harvemmin tarjoamaan lainojensa vakuudeksi yritysikiinnitystä tai kiinteistöikiinnitystä. Suuremmilta yrityksiltä ei ollut myöskään vaadittu muita vakuuksia kuin edellä mainitut.

Vastanneista yrityksistä 70 % kertoi hakeneensa rahoitusta viimeksi pankista. Suomessa pankit ovat yleisesti suosituin rahoituksen välittäjä. Kaikkein vähiten vastanneista yrityksistä kertoi hakeneensa rahoitusta muilta yrityksiltä ja yksityisiltä henkilöiltä. Yrityksistä suurin osa oli saanut hakemansa rahoituksen. Vastaajista vain kaksi ilmoitti, ettei ollut saanut hakemaansa rahoitusta. Tästä voidaan päätellä, että rahoituksen saatavuus oli ollut hyvä vuosina 2000–2005. Yrityksiltä, jotka olivat hakeneet lainaa, oli vaadittu lainan vakuudeksi eniten yritysikiinnitystä ja kiinteistöikiinnitystä. Vastaajista 5 % kertoi, ettei vakuutta ollut vaadittu ollenkaan.

Pieniä 1 000-50 000 euron lainoja oli nostettu kaikkein eniten ja näissä lainoissa vakuudeksi oli vaadittu kaikkein eniten kiinteistöikiinnitystä, yritysikiinnitystä ja henkilökohtaista vakuutta. Kyselyyn vastanneista suurimmista yrityksistä eniten toimi teollisuudenalalla. Suurinta lainaa ei ollut kuitenkaan nostanut teollisuusalan yritys, vaan KIIBS-alan yritys sekä kuljetus, varasto- ja tietoliikennealalla toimivat yritykset. Suurimmissa lainoissa vakuudeksi oli vaadittu kiinteistö ja jokin muu vakuus. Yritykset, jotka työllistivät 50–249 henkilöä, eivät olleet nostaneet suurimpia lainoja.

Yrityksiltä kysyttiin myös, että oliko heiltä vaadittu sopimusvakuuksien käyttöä yrityksen rahoitusjärjestelyssä. Noin 95 % vastaajista kertoi, ettei sopimusvakuuksia ollut vaadittu. Tämä ei ollut yllättävä tulos, koska sopimusvakuudet eivät ole yleisiä Suomessa. Näin ollen vain 25 yritystä kertoi, että heiltä oli vaadittu sopimusvakuuksia.

Vastaajilta kysyttiin myös, millaisia nämä sopimusvakuudet ovat olleet. Vastauksessa sai valita useita vaihtoehtoja. Kaikki vastanneet yritykset ilmoittivat, että heiltä oli vaadittu toiminnallisia sopimusvakuuksia. Toiminnallisista sopimusvakuuksista eniten oli vaadittu panttauksia. Omaisuuden myyntiin ja osinkoihin liittyviä erityisehtoja oli vaadittu 15,40 %:lta vastanneista yrityksistä. Yrityksistä 15 ilmoitti, että heiltä oli vaadittu myös tilinpäätökseen liittyviä sopimusvakuuksia. Tilinpäätökseen liittyvistä sopimusvakuuksista eniten oli vaadittu omavaraisuusteeseen liittyen (30,8 %). Vähiten erityisehtoja oli vaadittu liittyen käyttökatteeseen ja korkojen hoitokatteeseen. Yrityksen iän ei voitu katsoa vaikuttava siihen, oliko yritykseltä vaadittu sopimusvakuuksia vai ei.

Opinnäytetyön teoriaosassa pyrittiin selvittämään yrityksen rahoitusta, lainan saatavuutta ja vakuuksia. Tutkimukselle asetetut tavoitteet saavutettiin osittain, sillä tutkimustuloksista ei saatu riittävästi tietoa siitä, mikä vaikuttaa kielteiseen rahoituspäätökseen. Tutkimustuloksista saatiin kuitenkin riittävästi tietoa lainalle vaadituista vakuuksista. Teoriaosuus ja tutkimus tukivat toisiaan.

LÄHTEET

- Anderson, N. 2000. Nicholas Andersonin rahakirja. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Brealey, Richard A. & Myers Stewart C. 1988. Principles of Corporate Finance. Singabore: McGraw-Hill International Editions.
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki. Edita.
- Jauhiainen, P., Puttonen V., Rekonen, S., Sjöstedt, J., Takalo, R., Tammenaho, J., Toivonen S. & Varis, M. 1997. Yrityksen rahoitus opas. Hakapaino Oy.
- Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2007. Moderni rahoitus. Helsinki: WSOYpro
- Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Laukkanen, M. 2007. Kasvuyritys. Laukkala: Talentum.
- Leppiniemi, J. 2009. Rahoitus. Helsinki: WSOY.
- Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2002. Yrityksen rahoitus. Porvoo: WSOY.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2007. Yritysrahoitus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Riihimäki, A. 1993. Luotot ja vakuudet. Juva: Tietosanoma Oy.
- Sutinen, M. & Antikainen, A. 1996. Pk-yrittäjän käsikirja. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Sutinen, M. & Viklund E. 2005. Kaikki mitä olet halunnut tietää yritystoiminnasta mutta et ole tiennyt keneltä kysyä. Kuopio: Kirjakaas Ky.
- Tuhkanen, J. 2006. Korkokäsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Valtiovarainministeriö. 2009. Kasvuyritysten toimintaedellytysten parantaminen ja rahoituksen tehostaminen. Rahoitusmarkkinat 8/2009.

SÄHKÖISET LÄHTEET

Luottoluokittelun malliraportti.

http://www.asiakastieto.fi/pdf/selattavat/malliraportti_rating_alfa.html (Luettu 22.10.2012)

Pk-yrityksen määritelmä. 2012

http://www.ek.fi/ek/fi/yrittajyys_ym/yrittajyys/tietoa_pk-yrityksista/pk_maaritelma.php
(Luettu 6.12.2012)

Sisäinen reittausmalli 2006

http://www.ek.fi/ek/fi/tutkimukset_julkaisut/arkisto/2006/08_09_2006_PK-rahoituslinjaukset.pdf (Luettu 30.8.2012)

Leppiniemi, J. & Lounasmeri, S. 2012. Yritysrahoitus.

<http://onlinepalvelu.sanomapro.fi/?navi=Onlinepalvelut.Yritysonline&prevpos=yr111.8839&pos=yr111.8839&page=selain&ts=yo&openhaku=1&gethere> (Luettu 22.10.2012)

Pk-yritys

http://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html (Luettu 6.12.2012)

Suomen talletuspankkien viitekorkoja ja 12kk:n euribor. 2012

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/korot/Pages/tilastot_markkina_ja_hallinnolliset_korot_viitekoroet_chrt_fi.aspx (Luettu 27.11.2012)

LIITTEET

LIITE 1: Frekvenssijakaumat

LIITE 2: Ristiintaulukoinnit ja testaukset

Frekvensijakaumat

Toimiala

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Toimiala ^a	Muut toimialat	27	4,7%	4,7%
	Teollisuus	123	21,2%	21,2%
	Rakentaminen	81	14,0%	14,0%
	Kauppa	108	18,7%	18,7%
	Majotus- ja ravitsemustointa	34	5,9%	5,9%
	Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	64	11,1%	11,1%
	Rahoitus	4	,7%	,7%
	kibs	98	16,9%	16,9%
	Muut palvelut	40	6,9%	6,9%
Total		579	100,0%	100,0%

Luokiteltu yrityksen ikä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-5	100	16,9	17,1	17,1
	6-10	123	20,8	21,0	38,1
	11-15	132	22,3	22,6	60,7
	16-20	88	14,9	15,0	75,7
	21-	142	24,0	24,3	100,0
	Total	585	99,0	100,0	
Missing	System	6	1,0		
Total		591	100,0		

Yrityksen henkilökunnan lukumäärä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-9	164	27,7	63,6	63,6
	10-49	82	13,9	31,8	95,3
	50-249	12	2,0	4,7	100,0
	Total	258	43,7	100,0	
Missing	System	333	56,3		
Total		591	100,0		

Mistä yritys on viimeksi hakenut lainaa?

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Lainan hakeminen ^a	Pankista	326	59,7%	71,0%
	Tavarantoimittajilta	21	3,8%	4,6%
	Ystäviltä tai perheeltä	4	,7%	,9%
	Muilta yrityksiltä	7	1,3%	1,5%
	Rahoitusyhtiöstä	89	16,3%	19,4%
	Omistajilta	47	8,6%	10,2%
	Muilta yksityisiltä	2	,4%	,4%
	Muu, mikä?	50	9,2%	10,9%
Total		546	100,0%	119,0%

Saiko yritys viimeksi hakemansa rahoituksen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ei	2	,3	,4	,4
	Kyllä	452	76,5	99,6	100,0
	Total	454	76,8	100,0	
Missing	System	137	23,2		
Total		591	100,0		

Vakuudet

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Vakuus1 ^a	1. Yrityskiinnitys	62	35,8%	38,3%
	2. Kiinteistö	49	28,3%	30,2%
	3. Irtaimisto	15	8,7%	9,3%
	4. Henkilö, mikä?: asunto, henkilökoht. takaus	26	15,0%	16,0%
	5. Muu, mikä?	12	6,9%	7,4%
	6. Ei vakuutta	9	5,2%	5,6%
Total		173	100,0%	106,8%

Onko yrityksiltä vaadittu kovenanteja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ei	457	77,3	94,8	94,8
	Kyllä	25	4,2	5,2	100,0
	Total	482	81,6	100,0	
Missing	System	109	18,4		
Total		591	100,0		

Tilinpäätökseen liittyvät kovenantit

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
mikakovenantti ^a	Minimi omavaraisuusaste	8	30,8%	53,3%
	Minimi oma pääoma	2	7,7%	13,3%
	Minimi maksuvalmius	1	3,8%	6,7%
	Maksimi velkaantumisaste	4	15,4%	26,7%
	Minimi korkojen hoitokate	1	3,8%	6,7%
	Minimi rahoitustulos	2	7,7%	13,3%
	Minimi käyttökate	1	3,8%	6,7%
	Minimi lainojen hoitokate	2	7,7%	13,3%
	Tilinpäätökseen liittyvät	5	19,2%	33,3%
	Muu, mikä?			
Total		26	100,0%	173,3%

Case Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
\$Kovenantit ^a	15	2,5%	576	97,5%	591	100,0%

Muut kovenantit

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
muutkovenantit ^a	Omistusrakenne	5	12,8%	20,0%
	Omaisuuuden myynti	6	15,4%	24,0%
	Vakuutukset	3	7,7%	12,0%
	Panttaukset	14	35,9%	56,0%
	Osingot	6	15,4%	24,0%
	Muut kohteet, joihin liittyy erityisehtoja Luotonanto johdolle	1	2,6%	4,0%
	Muut kohteet, joihin liittyy erityisehtoja Yrityskaupat	4	10,3%	16,0%
Total		39	100,0%	156,0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Case Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
\$muutkovenantit ^a	25	4,2%	566	95,8%	591	100,0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Luokiteltu lainan koko

		Lainan koko			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-49	72	12,2	48,0	48,0
	50-99	24	4,1	16,0	64,0
	100-499	41	6,9	27,3	91,3
	500-999	3	,5	2,0	93,3
	1000-1999	7	1,2	4,7	98,0
	2000-2999	3	,5	2,0	100,0
	Total	150	25,4	100,0	
Missing	System	441	74,6		
Total		591	100,0		

Ristiintaulukoinnit ja testaukset

1. Yrityksen iän vaikutus lainan saatavuuteen

Crosstabulation

		Luokiteltu ika					Total
		0-5	6-10	11-15	16-20	21-	
Saiko yritys viimeksi hake- mansa rahoituksen?	Ei	1	0	0	0	1	2
	Kyllä	81	90	97	71	108	447
Total		82	90	97	71	109	449

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	2,810 ^a	4	,590
Likelihood Ratio	3,472	4	,482
Linear-by-Linear Association	,006	1	,939
N of Valid Cases	449		

- a. 5 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,32.

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Contingency Coefficient	,079	,590
N of Valid Cases		449	

2. Yrityksen koon vaikutus lainan saatavuuteen

Crosstabulation

			Luokiteltu henkilökunnan_lkm			Total
			1-9	10-14	50-249	
Saiko yritys viimeksi hake- mansa rahoituksen?	Ei	Count	1	1	0	2
		% of Total	,5%	,5%	,0%	1,0%
	Kyllä	Count	119	68	11	198
		% of Total	59,5%	34,0%	5,5%	99,0%
Total	Count	120	69	11	200	
	% of Total	60,0%	34,5%	5,5%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	,285 ^a	2	,867
Likelihood Ratio	,380	2	,827
Linear-by-Linear Association	,011	1	,915
N of Valid Cases	200		

- a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,11.

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Contingency Coefficient	,038	,867
N of Valid Cases		200	

3. Yrityksen toimialan vaikutus lainan saatavuuteen
Crostabulation

			K33. Saiko yritys viimeksi hake- mansa rahoituksen? (useampi vaihtoehto sallitaan) Kyllä		Total
			Ei	Kyllä	
Toimiala ^a	Teollisuus	Count	0	96	96
		% within \$Toimiala	,0%	100,0%	
		% of Total	,0%	21,6%	21,6%
	Rakentaminen	Count	0	53	53
		% within \$Toimiala	,0%	100,0%	
		% of Total	,0%	11,9%	11,9%
	Kauppa	Count	0	84	84
		% within \$Toimiala	,0%	100,0%	
		% of Total	,0%	18,9%	18,9%
	Majutus- ja ravitsemustoi- minta	Count	1	28	29
		% within \$Toimiala	3,4%	96,6%	
		% of Total	,2%	6,3%	6,5%
	Kuljetus, varastointi ja tieto- liikenne	Count	0	55	55
		% within \$Toimiala	,0%	100,0%	
		% of Total	,0%	12,4%	12,4%
Rahoitus	Count	0	4	4	
	% within \$Toimiala	,0%	100,0%		
	% of Total	,0%	,9%	,9%	
kibs	Count	0	68	68	
	% within \$Toimiala	,0%	100,0%		
	% of Total	,0%	15,3%	15,3%	
Muut palvelut	Count	1	32	33	
	% within \$Toimiala	3,0%	97,0%		
	% of Total	,2%	7,2%	7,4%	
Muut	Count	0	22	22	
	% within \$Toimiala	,0%	100,0%		
	% of Total	,0%	5,0%	5,0%	
Total	Count	2	442	444	
	% of Total	,5%	99,5%	100,0%	

Percentages and totals are based on respondents.

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

4. Yrityksen iän vaikutus lainan vakuuksiin

Crosstabulation

			Luokiteltu ikä					Total
			0-5	6-10	11-15	16-20	21-	
Vakuus ^a	1. Yrityskiinnitys	Count	11	9	14	9	17	60
		% of Total	6,4%	5,3%	8,2%	5,3%	9,9%	35,1%
	2. Kiinteistö	Count	9	10	14	7	9	49
		% of Total	5,3%	5,8%	8,2%	4,1%	5,3%	28,7%
	3. Irtaimisto	Count	2	4	3	2	4	15
		% of Total	1,2%	2,3%	1,8%	1,2%	2,3%	8,8%
	4. Henkilö, mikä?: asunto, henkilökoht. takaus	Count	4	7	5	4	6	26
		% of Total	2,3%	4,1%	2,9%	2,3%	3,5%	15,2%
	5. Muu, mikä?	Count	1	4	3	1	3	12
		% of Total	,6%	2,3%	1,8%	,6%	1,8%	7,0%
	6. Ei vakuutta	Count	1	2	3	1	2	9
		% of Total	,6%	1,2%	1,8%	,6%	1,2%	5,3%
Total	Count	28	36	42	24	41	171	
	% of Total	16,4%	21,1%	24,6%	14,0%	24,0%	100,0%	

5. Yrityksen koon vaikutus lainan vakuuksiin

Crosstabulation

			Luokiteltu henkilökunnan lkm			Total
			1-9	10-49	50-249	
Vakuus ^a	1. Yrityskiinnitys	Count	11	9	2	22
		% of Total	16,2%	13,2%	2,9%	32,4%
	2. Kiinteistö	Count	13	7	1	21
		% of Total	19,1%	10,3%	1,5%	30,9%
	3. Irtaimisto	Count	3	2	0	5
		% of Total	4,4%	2,9%	,0%	7,4%
	4. Henkilö, mikä?: asunto, henkilökoht. takaus	Count	11	2	0	13
		% of Total	16,2%	2,9%	,0%	19,1%
	5. Muu, mikä?	Count	2	1	0	3
		% of Total	2,9%	1,5%	,0%	4,4%
	6. Ei vakuutta	Count	2	2	0	4
		% of Total	2,9%	2,9%	,0%	5,9%
Total	Count	42	23	3	68	
	% of Total	61,8%	33,8%	4,4%	100,0%	

Percentages and totals are based on responses.

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

6. Yrityksen toimialan vaikutus vaadittuihin vakuuksiin

Crosstabulation

		Toimiala ^a									Total	
		Muut	Teollisuus	Rakentami- nen	Kauppa	Majotus- ja ravitsemustoi- minta	Kuljetus, varastointi ja tie- toliikenne	Rahoitus	kibs	Muut palvelut		
Vakuu- s ^a	1. Yrityskiinnitys	Count	5	17	10	10	0	7	0	6	5	60
		% of Total	2,9%	10,0%	5,9%	5,9%	,0%	4,1%	,0%	3,5%	2,9%	35,3%
	2. Kiinteistö	Count	2	7	8	7	4	6	1	7	7	49
		% of Total	1,2%	4,1%	4,7%	4,1%	2,4%	3,5%	,6%	4,1%	4,1%	28,8%
	3. Irtaimisto	Count	0	2	1	2	1	5	0	4	0	15
		% of Total	,0%	1,2%	,6%	1,2%	,6%	2,9%	,0%	2,4%	,0%	8,8%
	4. Henkilö, mikä?: asunto, henkilökoht. takaus	Count	0	6	5	5	2	0	2	4	1	25
		% of Total	,0%	3,5%	2,9%	2,9%	1,2%	,0%	1,2%	2,4%	,6%	14,7%
	5. Muu, mikä?	Count	0	1	0	1	0	3	0	6	1	12
		% of Total	,0%	,6%	,0%	,6%	,0%	1,8%	,0%	3,5%	,6%	7,1%
	6. Ei vakuutta	Count	1	2	0	1	2	1	0	1	1	9
		% of Total	,6%	1,2%	,0%	,6%	1,2%	,6%	,0%	,6%	,6%	5,3%
Total		Count	8	35	24	26	9	22	3	28	15	170
		% of Total	4,7%	20,6%	14,1%	15,3%	5,3%	12,9%	1,8%	16,5%	8,8%	100,0%

Percentages and totals are based on responses.

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

7. Lainan koon vaikutus vaadittuihin vakuuksiin

Crosstabulation

			Lainan koko, teur						Total
			1-49	50-99	100-499	500-999	1000-1999	2000-2999	
Vakuudet ^a	1. Yrityskiinnitys	Count	19	7	19	0	3	0	48
		% of Total	14,8%	5,5%	14,8%	,0%	2,3%	,0%	37,5%
	2. Kiinteistö	Count	18	5	9	1	3	2	38
		% of Total	14,1%	3,9%	7,0%	,8%	2,3%	1,6%	29,7%
	3. Irtaimisto	Count	9	1	2	0	0	0	12
		% of Total	7,0%	,8%	1,6%	,0%	,0%	,0%	9,4%
	4. Henkilö, mikä?: asunto, henkilökoht. takaus	Count	14	3	4	0	0	0	21
		% of Total	10,9%	2,3%	3,1%	,0%	,0%	,0%	16,4%
	5. Muu, mikä?	Count	3	1	2	2	0	1	9
		% of Total	2,3%	,8%	1,6%	1,6%	,0%	,8%	7,0%
	6. Ei vakuutta	Count	4	1	1	0	1	0	7
		% of Total	3,1%	,8%	,8%	,0%	,8%	,0%	5,5%
Total	Count	64	18	33	3	7	3	128	
	% of Total	50,0%	14,1%	25,8%	2,3%	5,5%	2,3%	100,0%	

Percentages and totals are based on respondents.

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

8. Toimialojen vertailu ikäryhmittäin

Crosstabulation

			Luokiteltu ika					Total
			0-5	6-10	11-15	16-20	21-	
toimiala ^a	Muut	Count	3	7	7	4	5	26
		% within \$toimiala	11,5%	26,9%	26,9%	15,4%	19,2%	
		% of Total	,5%	1,2%	1,2%	,7%	,9%	4,5%
Teollisuus	Teollisuus	Count	18	21	20	25	36	120
		% within \$toimiala	15,0%	17,5%	16,7%	20,8%	30,0%	
		% of Total	3,1%	3,7%	3,5%	4,4%	6,3%	20,9%
Rakentaminen	Rakentaminen	Count	15	19	20	11	16	81
		% within \$toimiala	18,5%	23,5%	24,7%	13,6%	19,8%	
		% of Total	2,6%	3,3%	3,5%	1,9%	2,8%	14,1%
Kauppa	Kauppa	Count	16	23	30	14	24	107
		% within \$toimiala	15,0%	21,5%	28,0%	13,1%	22,4%	
		% of Total	2,8%	4,0%	5,2%	2,4%	4,2%	18,7%
Majotus- ja ravitsemustoi- minta	Majotus- ja ravitsemustoi- minta	Count	7	7	6	3	10	33
		% within \$toimiala	21,2%	21,2%	18,2%	9,1%	30,3%	
		% of Total	1,2%	1,2%	1,0%	,5%	1,7%	5,8%
Kuljetus, varastointi ja tieto- liikenne	Kuljetus, varastointi ja tieto- liikenne	Count	11	20	17	5	11	64
		% within \$toimiala	17,2%	31,3%	26,6%	7,8%	17,2%	
		% of Total	1,9%	3,5%	3,0%	,9%	1,9%	11,2%
Rahoitus	Rahoitus	Count	1	0	1	1	1	4
		% within \$toimiala	25,0%	,0%	25,0%	25,0%	25,0%	
		% of Total	,2%	,0%	,2%	,2%	,2%	,7%
kibs	kibs	Count	18	16	22	16	26	98
		% within \$toimiala	18,4%	16,3%	22,4%	16,3%	26,5%	
		% of Total	3,1%	2,8%	3,8%	2,8%	4,5%	17,1%
Muut palvelut	Muut palvelut	Count	10	7	8	8	7	40
		% within \$toimiala	25,0%	17,5%	20,0%	20,0%	17,5%	
		% of Total	1,7%	1,2%	1,4%	1,4%	1,2%	7,0%
Total	Total	Count	99	120	131	87	136	573
		% of Total	17,3%	20,9%	22,9%	15,2%	23,7%	100,0%

Percentages and totals are based on responses.

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

9. Yrityksen toimialojen vertailu yrityksen koon mukaan

Crosstabulation

			Luokiteltu henkilökunnan lkm			Total
			1-9	10-49	50-249	
toimiala ^a	Muut	Count	4	2	0	6
		% within \$toimiala	66,7%	33,3%	,0%	
		% of Total	1,8%	,9%	,0%	2,8%
	Teollisuus	Count	17	28	5	50
		% within \$toimiala	34,0%	56,0%	10,0%	
		% of Total	7,8%	12,9%	2,3%	23,0%
	Rakentaminen	Count	23	11	0	34
		% within \$toimiala	67,6%	32,4%	,0%	
		% of Total	10,6%	5,1%	,0%	15,7%
	Kauppa	Count	27	9	0	36
		% within \$toimiala	75,0%	25,0%	,0%	
		% of Total	12,4%	4,1%	,0%	16,6%
	Majotus- ja ravitsemustoi- minta	Count	2	1	0	3
		% within \$toimiala	66,7%	33,3%	,0%	
		% of Total	,9%	,5%	,0%	1,4%
	Kuljetus, varastointi ja tieto- liikenne	Count	12	8	2	22
		% within \$toimiala	54,5%	36,4%	9,1%	
		% of Total	5,5%	3,7%	,9%	10,1%
	Rahoitus	Count	0	2	0	2
		% within \$toimiala	,0%	100,0%	,0%	
		% of Total	,0%	,9%	,0%	,9%
	kibs	Count	29	14	1	44
		% within \$toimiala	65,9%	31,8%	2,3%	
		% of Total	13,4%	6,5%	,5%	20,3%
Muut palvelut	Count	14	4	2	20	
	% within \$toimiala	70,0%	20,0%	10,0%		
	% of Total	6,5%	1,8%	,9%	9,2%	
Total	Count	128	79	10	217	
	% of Total	59,0%	36,4%	4,6%	100,0%	

Percentages and totals are based on responses.

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

10. Toimialoittain nostettujen lainojen koko

Crosstabulation

			Lainan koko					Total	
			1-49	50-99	100-499	500-999	1000-1999		2000-2999
Toimiala-ryhmä ^a	Muut	Count	2	0	2	0	0	0	4
		% of Total	1,4%	,0%	1,4%	,0%	,0%	,0%	2,7%
	Teollisuus	Count	11	2	12	1	4	0	30
		% of Total	7,4%	1,4%	8,1%	,7%	2,7%	,0%	20,3%
	Rakentaminen	Count	11	3	4	0	0	0	18
		% of Total	7,4%	2,0%	2,7%	,0%	,0%	,0%	12,2%
	Kauppa	Count	12	4	8	0	1	0	25
		% of Total	8,1%	2,7%	5,4%	,0%	,7%	,0%	16,9%
	Majotus- ja ravitsemustointa	Count	6	1	3	0	0	0	10
		% of Total	4,1%	,7%	2,0%	,0%	,0%	,0%	6,8%
	Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	Count	6	6	5	0	1	1	19
		% of Total	4,1%	4,1%	3,4%	,0%	,7%	,7%	12,8%
	Rahoitus	Count	2	1	0	0	0	0	3
		% of Total	1,4%	,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	2,0%
	kibs	Count	15	3	5	1	1	2	27
		% of Total	10,1%	2,0%	3,4%	,7%	,7%	1,4%	18,2%
	Muut palvelut	Count	7	3	1	1	0	0	12
		% of Total	4,7%	2,0%	,7%	,7%	,0%	,0%	8,1%
Total		Count	72	23	40	3	7	3	148
		% of Total	48,6%	15,5%	27,0%	2,0%	4,7%	2,0%	100,0%

Percentages and totals are based on respondents.

a. Dichotomy group tabulated at value 1.